

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 23, som uppgår till ca 19 miljarder kronor för 2018. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om hur det särskilda kontot under Samefonden får användas.

Samtliga motionsförslag avstyrks.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför i det avsnittet och tillkännager detta för regeringen.

I betänkandet finns fyra reservationer (M, SD och KD). Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Budgetprocessen i riksdagen	7
Utskottets överväganden	9
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	9
Anslag inom utgiftsområde 23	15
1:1 Skogsstyrelsen	15
1:2 Insatser för skogsbruket	17
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	18
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	19
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	19
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	20
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	20
1:8 Statens jordbruksverk	22
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	24
1:10 Gårdsstöd m.m.	24
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	24
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	25
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	27
1:14 Livsmedelsverket	27
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	29
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	32
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	32
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	36
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	38
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	39
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	39
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	40
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	41
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	42
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	46
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	47
Nytt anslag	47
Utskottets ställningstagande	48
Användning av särskilda kontot under Samefonden	48
Övriga motioner	50
Reservationer	58
1. SLU:s verksamhet, punkt 4 (M)	58
2. Forskning m.m., punkt 5 (M)	58
3. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 6 (M, SD, KD)	59
4. Skördeskador, punkt 7 (KD)	60
Särskilda yttranden	62
1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)	62
2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)	64

3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)	66
4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)	68
5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)	72
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	76
Propositionen	76
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	76
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	81
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	83
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	84
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	85
<i>Bilaga 6</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	86

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 och tillkännager detta för regeringen.

2. Anslag inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2018

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 23 punkt 3 och avslår motionerna

2017/18:1029 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 6,

2017/18:1561 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD),

2017/18:2606 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,

2017/18:2949 av Betty Malmberg m.fl. (M) yrkande 3,

2017/18:3046 av Carl Schlyter (MP),

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 33 och 34,

2017/18:3384 av Runar Filper (SD),

2017/18:3425 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 3,

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 25 och 26,

2017/18:3475 av Per Åsling (C) yrkande 2,

2017/18:3530 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:3654 av Markus Wiechel (SD),

2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C),

2017/18:3714 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M) yrkande 2,

2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 1 och 3–6,

2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L),

2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–5 och

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 9.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden,

2. under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 23 punkterna 1 och 4.

3. Användning av särskilda kontot under Samefonden

Riksdagen godkänner förslaget om att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

4. SLU:s verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2195 av Anna Wallén (S),

2017/18:2957 av Betty Malmberg (M) och

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 35 och 36.

Reservation 1 (M)

5. Forskning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2164 av Betty Malmberg (M) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 38 och 39.

Reservation 2 (M)

6. Utbetalning av jordbrukarstöd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 29 och

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16.

Reservation 3 (M, SD, KD)

7. Skördeskador

Riksdagen avslår motion

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 20.

Reservation 4 (KD)

Stockholm den 30 november 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C)*, Maria Malmer Stenergard (M)*, Isak From (S), Johan Hultberg (M)*, Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD)*, Åsa Coenraads (M)*, Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M)*, Monica Haider (S), Runar Filper (SD)*, Lars Tysklind (L)*, Jens Holm (V), Marianne Pettersson (S), Petra Ekerum (S) och Magnus Oscarsson (KD)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning, och i bilaga 5 finns utskottets förslag till beställningsbemyndiganden.

I betänkandet behandlar utskottet även sin uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23. Utskottets arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering har lämnat en uppföljningsrapport över resultatredovisningen. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport finns i bilaga 6.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 19 253 779 000 kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). I detta ärende ska miljö- och jordbruksutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motionerna som gäller anslag inom utgiftsområde 23. Slutligen behandlas regeringens övriga förslag i budgetpropositionen och ett antal motionsförslag som väckts under allmänna motionstiden 2017/18. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor med en mer allmän landsbygdspolitisk inriktning.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade utskottet den 27 april 2017 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2018 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prot. 2016/17:33). Uppföljningen har utförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i budgeten eller lagstiftningen. Uppföljningen används även som ett underlag i dialogen med regeringen om hur den ekonomiska styrningen utvecklas när det gäller verksamhet och insatser som finansieras inom utgiftsområdet.

Utgångspunkt för årets uppföljning av regeringens resultatredovisning har bl.a. varit riksdagens tillkännagivande om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen för 2017 (bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94).

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens uppföljningsrapport redovisas i bilaga 6 till detta betänkande.

Propositionen

Allmänt

Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) anges ett övergripande mål samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökning, både konventionell och ekologisk, bör svara mot

konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

De tre strategiska områdena är följande:

- Regler och villkor
- Konsument och marknad
- Kunskap och innovation.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande: Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande: Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation har regeringen identifierat följande frågor som särskilt viktiga: förbättrad beställarroll och behov av samordning i livsmedelskedjan, behovsmotiverad forskning, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat, rådgivning och kompetensutveckling samt utbildning för livsmedelskedjan. Åtgärder inom landsbygdsprogrammet har enligt regeringen också betydelse för målpuppfyllelsen inom detta strategiska område.

För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål. Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken: Att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisar regeringen i propositionen resultatet för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygd, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

Behandlade tillkännagivanden

Regeringen uppger i propositionen att regeringen har tillmötesgått riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör kartlägga vilka myndighetskontakter livsmedelsföretag måste ha på regional och kommunal nivå för att på sikt kunna minska företagens regelbörda (bet. 2014/15:MJU3 punkt 19, rskr. 2014/15:121). Regeringen anför att överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting om en närmare samverkan för ett enklare företagande med digital förvaltning förnyades 2017. Arbetet inriktas mot regeltunga branscher med omfattande myndighetskontakter och sträcker sig över perioden 2017–2019.

Vidare beslutade regeringen den 13 juli 2017 att ge Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket i uppdrag att utveckla digitala tjänster som bidrar till förenklad information, guidning och service för företag i livsmedelskedjan. I uppdraget ingår bl.a. att belysa vilka branscher i livsmedelskedjan som har de mest omfattande kraven på myndighetskontakter på statlig, regional och lokal nivå. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2020. Med detta anser regeringen att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att regeringen med kraft ska verka för att ett förbud mot azofärgämnen som livsmedelstillsats återinförs i Sverige inom ramen för EU:s regelverk, att regeringen ska verka för att en nationell, frivillig överenskommelse träffas med branschen om att branschen ytterligare ska begränsa användningen och saluföringen av livsmedel som innehåller azofärgämnen, och slutligen att regeringen bör verka för att förbättra tillsynen över det regelverk som gäller azofärgämnen i livsmedel (bet. 2011/12:MJU10 punkt 5, rskr. 2011/12:153) anför regeringen i propositionen att den inte har för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av tillkännagivandet. Regeringen gör bedömningen att den europeiska livsmedelslagstiftningen gör det möjligt att när det är påkallat ändra bestämmelserna, t.ex. i bilagor över godkända livsmedelstillsatser, och att vidta skyndsamma åtgärder. Bestämmelserna är även föremål för regelbunden översyn.

När det gäller kontrollen av att regelverket följs visar riktade studier i Sverige att förekomsten av azofärgämnen i godis är låg i förhållande till hur många färgämnen som påträffats totalt. Livsmedelskontrollen ska vara riskbaserad, och vilka aspekter som bör kontrolleras bedöms därmed av kontrollmyndigheterna. Regeringen anför i propositionen att den inte ser behov av att ytterligare verka för att förbättra tillsynen över azofärgämnen i livsmedel. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang ska verka för en ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter (bet. 2013/14:MJU21, punkt 5, rskr. 2013/14:226) konstaterar regeringen i propositionen att kriterierna för att få använda det frivilliga svenska märket ”Från Sverige” är att uppfödning, odling, förädling och packning har skett i Sverige. Regeringen

välkomnar den frivilliga märkning som finns och som ger konsumenterna verktyg att göra medvetna val. Regeringen kommer att följa hur konsumenternas behov av information om ursprungsmärkning av livsmedel tillgodoses och avser att fortsätta att driva frågan om ursprungsmärkning inom EU om frågan blir aktuell. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Uppföljning av resultatredovisningen

Utskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2018 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation.

Utskottet välkomnar att regeringen i enlighet med riksdagens önskemål i förra årets budgetbetänkande redovisar delmål för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Denna förändring innebär en förstärkning av kopplingen mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområde 23. Utskottet noterar att regeringens ambition är att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i takt med genomförandet av politiken för utgiftsområdet. Att ta fram konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena inom utgiftsområde 23 är enligt utskottet fortfarande en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen.

Förra året framförde riksdagen synpunkten att regeringen genomgående i resultatredovisningens analys och slutsatser inte på ett tydligt sätt kommenterar i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Detta problem kvarstår i årets budgetproposition. Utskottet vill betona att det är önskvärt att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Utskottet noterar att regeringen avser att regelbundet följa upp livsmedelsstrategin, dels genom en årlig redovisning, dels genom en regelbunden fördjupad utvärdering. Av den anledningen används i årets budgetproposition ett urval av de tidigare använda indikatorerna. Utskottet välkomnar regeringens ambition att genomföra en genomgripande översyn av indikatorer inför nästa års budgetproposition och vill understryka vikten av att de redovisade indikatorerna gör det möjligt att granska målpuppfyllelsen för utgiftsområdet.

Utskottet konstaterar att vissa indikatorer har genomgått stora förändringar. Enstaka indikatorer har tagits bort med motiveringen att redovisade indikatorer i första hand ska vara sådana som regeringen kan påverka genom den förda politiken. Sådana förändringar är enligt utskottets mening befogade. Utskottet delar också regeringens bedömning att det är riktigt att inte längre

redovisa indikatorer som uppvisar små, eller i princip inga, förändringar över tid. Denna slutsats gäller givet att indikatorn inte förväntas förändras till följd av t.ex. ändrade anslag. Det är fortfarande ett problem att resultatindikatorerna i några fall snarare beskriver ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gäller exempelvis genomsnittliga priser på åkrar och beten samt antalet djurskyddskontroller. Detta gör det svårt att direkt påvisa vilka effekter olika insatser har. Slutligen konstaterar utskottet att det till skillnad från tidigare år saknas indikatorer för vattenbruket. Detta är olyckligt eftersom regeringen inte motiverar förändringen, och dessutom – och kanske främst – innebär det att underrubriken Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket saknar sådana indikatorer. Andra resultatområden där indikatorer saknas gäller t.ex. administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn och hållbar produktion och konsumtion. Det vore enligt utskottets mening önskvärt om regeringen motiverar när indikatorer saknas för olika resultatområden.

Enligt önskemål från tidigare år redovisade regeringen statistik om småskalig livsmedelsproduktion i förra årets budgetproposition. Utskottet konstaterar att det är olyckligt att denna statistik inte redovisas i årets budgetproposition eftersom utskottet i tidigare uppföljningar har lyft fram förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Regeringen har inte heller hört utskottets önskemål om att ta fram resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion.

Utskottet välkomnar regeringens avsikt att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen om riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2016/17:75) anger att riksdagens tillkännagivande om förra årets resultatredovisning¹ fortfarande är under beredning.

Regeringen räknar upp ett antal styrmedel som den anser bidrar till minskade växthusgasutsläpp från jordbruket, t.ex. lagstiftning om lagring och spridning av gödsel. Utskottet menar att betydelsen av ekonomiska styrmedel, t.ex. skatter och avgifter, som används inom de areella näringarna också bör uppmärksammas.

Utskottet noterar att höjningen av metanreduceringsersättningen med 30 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 samt den höjda ersättningen per kWh producerad biogas åtminstone i dagsläget inte förefaller ha haft någon omedelbar påverkan på biogasproducenterna. Lika många anläggningar tog del av ersättningen under 2015 och 2016. Det vore enligt utskottets mening intressant om regeringen följer utvecklingen noggrant och återkommer i nästa års budgetproposition med en redovisning av resultatet av denna ersättning.

Regeringen har avsatt drygt 1 miljard kronor inom anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet t.o.m. 2019 för att genomföra livsmedelsstrategin. Hittills har fyra åtgärds paket

¹ Bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94.

beslutats med olika åtgärder för ca 290 miljoner kronor. Åtgärderna rör olika områden, t.ex. livsmedelssektorn, djurskydd, fiskodling samt växtförädling och växtskydd. Enligt utskottets mening vore det önskvärt med en samlad redovisning av de olika åtgärderna och de hittills uppnådda resultaten. Regeringen kan överväga att göra en sådan redovisning i en separat resultatskrivelse.

Utskottet ser positivt på att antalet fiskbestånd inom EU som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning ökar. Regeringen menar att förändringen av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt är positiv och bör utvecklas. Utskottet delar denna uppfattning. Regeringen bör återkomma i nästa års budgetproposition med en redovisning av vilka effekter en sådan förändrad riskkontroll förväntas leda till.

Utskottet efterlyser liksom förra året en redogörelse från regeringen om utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i nästa års budgetproposition. Av indikatorn framgår det att antalet land- och anläggningsgodkännanden minskade från 26 2015 till 21 2016.

Enligt regeringen är det minskande antalet studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) oroande på sikt. Några utbildningar som enligt regeringen är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen har för få sökande. Regeringen konstaterar också att antalet forskarstuderande minskar. Utskottet delar regeringens oro och menar att det är önskvärt om regeringen återkommer med en utvecklad redovisning av detta problem i nästa års budgetproposition. Mer specifikt anser utskottet att en sådan redovisning bör innehålla ett utvecklat resonemang kring vilka utbildningar som har för få sökande och vilka problem det kan medföra samt vilka åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med problemet.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning och tillkännager detta för regeringen.

Behandlade tillkännagivanden

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen tar upp riksdagens tillkännagivanden om att regeringen bör kartlägga vilka myndighetskontakter livsmedelsföretag måste ha på regional och kommunal nivå, om åtgärder mot användning av azofärgämnen i livsmedel och om ursprungsmärkning av alla köttprodukter samt att regeringen med redogörelsen i budgetpropositionen anser att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Anslag inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning och övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

1:1 Skogsstyrelsen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 472 307 000 kronor för 2018 till anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Skogsstyrelsens offentlighetsrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som tas ut för vissa ärenden enligt skogsvårdslagen och miljöbalken. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Undantagna är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 15 000 000 kronor 2018 för att bidra till att skapa enkla gröna jobb inom naturvård och markvård. Vidare anser regeringen att anslaget bör tillföras 20 000 000 kronor 2018 för en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. För att kunna uppdatera och utveckla skogliga grunddata med hjälp av laserskanning anser regeringen att anslaget bör tillföras 12 000 000 kronor 2018. Regeringen anser också att arbetet med metodutveckling och rådgivning om hyggesfritt skogsbruk ska öka och föreslår därför att anslaget tillförs 6 000 000 kronor för detta 2018.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 60 000 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 35 000 000 kronor. Sverigedemokraterna avvisar regeringens förslag om gröna jobb och nya medel till biotopinventering.

Enligt kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 62 270 000 kronor. Anslaget föreslås minskas till följd av att regeringens förslag om gröna enkla jobb, nyckelbiotopsinventering, laserskanning av skogliga grunddata och hyggesfritt skogsbruk avvisas. Anslaget bör enligt motionärerna även minskas

till följd av att en tidigare anslagshöjning från budgetpropositionen för 2016 för skydd av skog avvisas.

Enligt kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 103 000 000 kronor. Satsningen på gröna jobb avvisas eftersom det finns andra effektivare åtgärder som kan vidtas för att det ska bli billigare och enklare att anställa.

I kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 75 000 000 kronor. Regeringens förslag om en satsning på nyckelbiotoper avvisas. I det allmänt spridda systemet för certifiering av träåvara (FSC) kan virket inte bli certifierat om det avverkas i nyckelbiotoper. Virket kan därmed enligt motionen inte säljas som certifierat, och inventeringen får en direkt ekonomisk effekt. Det görs inte någon prövning av om inventeringsresultatets ekonomiska effekt för markägaren är proportionell mot det naturvårdande syftet i det enskilda fallet. Inte heller går det att överklaga en nyckelbiotopsinventering. Resultatet blir en rättsosäkerhet för markägaren. Det faktum att staten kan erbjuda ägare till nyckelbiotopsrika marker formellt skydd mot ekonomisk ersättning ändrar inte denna rättsosäkerhet. Begreppet nyckelbiotop är dessutom dåligt anpassat efter förhållandena i nordvästra Sverige, anför motionärerna.

Kompletterande uppgifter

Enligt budgetpropositionen är Skogsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper en av de största kartläggningarna av natur i landet. Det är viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet och har motivation att bevara nyckelbiotoperna. Det är därför viktigt att inventeringarna håller hög kvalitet och att man får ett ändamålsenligt kunskapsunderlag. Regeringen anför att en satsning på en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper bör göras dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet.

Regeringen betonar i propositionen vikten av att det finns ett aktuellt, tillförlitligt och lättillgängligt kunskapsunderlag som grund för en ökad miljöhänsyn och en ökad skogsproduktion. Av det skälet föreslår regeringen en satsning på uppdatering och utveckling av skogliga grunddata med hjälp av laserskanning.

Skogsbruket har stor betydelse för att man ska kunna nå miljökvalitetsmål och generationsmål inom miljömålssystemet och Agenda 2030. Regeringen anför att fler naturskogar ska skyddas och att miljöhänsynen, inklusive kulturmiljöhänsynen, ska öka i den brukade skogen. Arbetet med att införliva målbilder för miljöhänsyn i det praktiska skogsbruket är av grundläggande betydelse, och detta arbete följs noga av regeringen.

Regeringen anser vidare att hyggesfria metoder är viktiga och bör främjas och föreslår därför en förstärkning av anslaget för detta ändamål.

1:2 Insatser för skogsbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 580 373 000 kronor för 2018 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 120 000 000 kronor 2018 för att bidra till att skapa enkla gröna jobb inom naturvård och markvård. Vidare anser regeringen att anslaget bör tillföras 100 000 000 kronor för att kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till områdesskydd. Regeringen anser även att anslaget bör tillföras 50 000 000 kronor för naturvårdande skötsel av skyddade skogar.

I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt samt för ett effektivt genomförande av det nationella skogsprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 96 000 000 kronor 2019–2022.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 375 000 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del föreslås att anslaget minskas med 270 000 000 kronor. Motionärerna avvisar förslaget om gröna jobb, ytterligare medel till biotopinventering och medel till nya reservat.

Enligt kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 220 000 000 kronor. Anslaget föreslås minskas till följd av att en tidigare anslagshöjning, från budgetpropositionen för 2016, till skydd av skog avvisas. Anslaget föreslås även minskas till följd av att regeringens förslag om enkla gröna jobb avvisas.

Enligt kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 529 000 000 kronor. I Liberalernas budgetförslag föreslås omprioriteringar, och därför avvisas regeringens skogsbrukssatsningar. Även satsningen på gröna jobb avvisas eftersom det, enligt motionärerna, finns andra effektivare åtgärder att vidta för att det ska bli billigare och enklare att anställa.

I kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 396 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Myndigheterna kan erbjuda skogsägare med nyckelbiotoprika brukningsenheter möjlighet till områdesskydd. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 100 000 000 kronor per år t.o.m. 2027. Inom utgiftsområde 20 ökas anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur med 150 000 000 kronor per år t.o.m. 2027 för samma ändamål. Fördelningen av förstärkningen mellan anslagen på utgiftsområdena ska ses över under 2019 och 2023 för att analysera att fördelningen mellan utgiftsområdena är den mest effektiva för att uppnå syftet med förstärkningen.

När det gäller gröna jobb anför regeringen i budgetpropositionen att det inom naturvård och markvård finns arbetsuppgifter, som t.ex. röjning och annan skötsel av naturreservat, som kan utföras av personer med kortare utbildning. Dessa uppgifter ökar tillgängligheten till friluftsliv och rekreation, vilket ger ett mervärde för många människor. Genom att höja ambitionsnivån på de uppgifter som Skogsstyrelsen kan utföra inom natur- och markvård m.m. skapas förutsättningar för fler praktikplatser och moderna beredskapsjobb åt nyanlända personer och personer som varit utan arbete en längre tid. Det ger samtidigt deltagarna en kompetens som efterfrågas av näringslivet inom de gröna näringarna, vilket ökar förutsättningarna för att få en anställning.

Satsningen på naturvårdande skötsel görs för att upprätthålla natur- och kulturmiljövärdena i skyddade skogar. Med dessa insatser ökar också förutsättningarna för friluftsliv i skog och mark.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 144 379 000 kronor för 2018 till anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) förvaltningsutgifter. Intäkterna för avgiftsbelagd verksamhet får disponeras av SVA.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. För att stärka arbetet med civilt försvar vid SVA behövs bl.a. en nivåförstärkning av basresurserna för att motsvara de krav och behov som ställs på t.ex. säkerhetsskydd, infrastruktur, inventarier, expertkompetens och samverkan. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 22 000 000 kronor 2018.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minska med 570 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 22 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 1 000 000 kronor.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 108 512 000 kronor för 2018 till anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får även användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning av livsmedelsproducerande djur. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad. Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 640 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 1 000 000 kronor.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2018 till anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroller och djursjukdatasystem i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del bör anslaget förstärkas med 5 000 000 kronor för en översyn av djurparker. I samma motion och i kommittémotion 2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 9 anförs att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna för att säkerställa att dessa lever upp till fastställda

regelverk. Missförhållanden i landets djurparker har enligt motionärerna uppmärksammats de senaste åren.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen att Sverige i jämförelse med många andra länder har högt ställda djurskyddskrav och en hög efterlevnad av kraven. Högt ställda lagkrav i kombination med branschens egna omsorgsprogram leder till att Sverige har ett gott djurskydd. Regeringen arbetar aktivt nationellt och internationellt med att förbättra skyddet för djuren.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att myndigheternas arbete för att utveckla djurskyddskontrollen bidrar till att nå en ökad samsyn, samverkan, likformighet och effektivitet i kontrollen. Regeringen anförde även att den avsåg att fortsätta att nära följa myndigheternas utvecklingsarbete och djurskyddskontrollens utveckling.

Frågan om kontroller av djurparker har utskottet behandlat bl.a. i betänkande 2014/15:MJU10. Av betänkandet framgår att Svenska Djurparksföreningen internt utrett frågor om kritik mot djurhållningen och huruvida regelverket har följts på de olika djurparkerna. De har haft interna inspektioner och översyner och har arbetat med frågor om etik och rutiner internt. Länsstyrelserna har bildat en egen samarbetsgrupp. Jordbruksverket har samarbetat med både länsstyrelserna och djurparkerna, både tillsammans och var för sig. Jordbruksverket har startat en referensgrupp med de berörda myndigheterna och näringen gemensamt.

1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 124 349 000 kronor för 2018 till anslaget 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar när ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) eller lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. eller med stöd av författningar som meddelas i lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldigt att bistå med.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 52 778 000 kronor för 2018 till anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skador av vilt och ersättningar för sådana skador. När det gäller förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av sälar bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020. Bestämmelser om rätten till ersättningar finns i viltskadeförordningen (2001:724).

Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala en viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret, medan utgifterna är fördelade över kalenderåret. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del anförs att anslaget bör förstärkas med 5 000 000 kronor. Motionärerna anför att flera av viltstammarna, t.ex. av varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Ökade utbetalningar till följd av viltskador kan också förutses.

Enligt kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del bör anslaget minska med 15 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget förstärkas med 20 000 000 kronor. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över enligt motionärerna. Det behövs generösare regler för ersättningar för de skador som vildsvinen orsakar. Motionärerna föreslår även att markägare ska kunna få ersättning för skador orsakade av klövvilt. Vidare föreslår motionärerna att staten ska stå för kostnaden för trikintest för att uppmuntra försäljningen av vildsvinskött och att denna kostnad ska belasta anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. Samma frågor tas upp i yrkandena 3 och 4 i motionen. Även motion 2017/18:3425 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 3 tar upp dessa frågor.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen nämner regeringen Naturvårdsverkets arbete utifrån strategin för svensk viltförvaltning (2015). Arbetet innebär att viltförvaltningen fortsätter att utvecklas.

Vildsvinsstammens spridning visar enligt regeringen att ett fortsatt högt jakttryck är viktigt för att stoppa stammens snabba ökning. Antalet trafikolyckor där vilt har varit inblandat har ökat kraftigt det senaste året, vilket

är allvarligt. När det gäller rovdjur anser regeringen att Sverige ska ha långsiktigt livskraftiga rovdjursstammar.

När det gäller trikintester utförs sådana av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Testerna ingår i SVA:s avgiftsbelagda verksamhet.

1:8 Statens jordbruksverk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 621 432 000 kronor för 2018 till anslaget 1:8 Statens jordbruksverk.

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena tillsyn, djur, växt och utsäde. Jordbruksverket får även disponera intäkterna från avgifter inom områdena tillsyn, utsäde och tjänsteexport.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. Det är angeläget att bl.a. stärka förmågan genom utbildningar, övningar och samverkan med andra myndigheter. Även risk- och sårbarhetsanalyserna för sektorn är viktiga för det civila försvaret. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 8 000 000 kronor 2018.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 10 000 000 kronor. Enligt yrkande 2 i motionen bör utbudet av viltkött stärkas. För att öka efterfrågan på viltkött, främst i de offentliga köken, vill motionärerna göra en tidsbegränsad satsning där Jordbruksverket får i uppdrag att inom ramen för ett pilotprojekt bygga upp stärkt infrastruktur för hantering av viltkött. Projektet bör utföras i samarbete med Livsmedelsverket och Naturvårdsverket.

Enligt kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 26 010 000 kronor. Minskningen sker till följd av att en tidigare anslagsförstärkning från budgetpropositionen för 2016 bör avvisas. Anslaget föreslås vidare minskas till följd av att en tidigare anslagsförstärkning till de tre R:en (reduction, refinement and replacement, ersättning, begränsning och förfining) bör avvisas.

I kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 126 000 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 3 000 000 kronor.

Enligt motion 2017/18:3046 av Carl Schlyter (MP) bör regeringen inrätta en myndighet för djurskydd. Även enligt motion 2017/18:3654 av Markus Wiechel (SD) bör en djurskyddsmyndighet inrättas.

Kompletterande uppgifter

Naturvårdsverkets arbete inom ramen för strategin för svensk viltförvaltning kommer enligt propositionen successivt att bidra till och ge underlag för en utveckling av svensk viltförvaltning. Utgångspunkten är viltets värde i vid bemärkelse: naturupplevelser, besöksnäring, jakt, tillgång till viltkött, ny företagsamhet, bevarande av biologisk mångfald och samexistens med andra landsbygdsnäringar. Den vidgade ansatsen främjar och understöder satsningar inom såväl livsmedelsstrategin som landsbygdspolitiken. I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) anför regeringen att vilt som resurs till stor del utgör en outnyttjad potential, förutsatt att våra viltstammar förvaltas hållbart. Den tillväxtpotential som finns i marknaden för svenskt vilt bör enligt regeringen tas till vara, och möjligheterna till avsättning av fällt vilt bör öka.

Regeringen anför i budgetpropositionen att verksamheten vid det kompetenscentrum för 3R-frågor som inrättats på Jordbruksverket bidrar till att stärka djurskyddet på försöksdjursområdet genom samordning och kompetensutveckling. De strategier för 3R-frågor som berörda myndigheter har haft i uppdrag att utveckla bör uppdateras löpande. Kompetenscentrets arbete bör utvecklas ytterligare genom ett effektivt samarbete mellan berörda parter och ett tillvaratagande av den kompetens som finns. De 15 000 000 kronor som årligen under 2017–2020 tilldelades kompetenscentrum för 3R-frågor i budgetpropositionen för 2017 ger möjlighet till detta.

Jordbruksverket är sedan den 1 juli 2007 ansvarig central myndighet för djurskyddet. Tidigare hade en särskild myndighet, Djurskyddsmyndigheten, det uppdraget. Jordbruksverket arbetar, som Djurskyddsmyndigheten tidigare gjorde, med lagstiftning, vägledning, information, stöd och samverkan på djurskyddsområdet. Verket ska säkerställa ett gott djurskydd och arbeta för en hållbar utveckling, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. I myndighetsuppdraget ingår att behandla djurskyddsfrågorna tillsammans med andra frågor som påverkar djurskyddet. Det är länsstyrelsernas uppgift att kontrollera att lagstiftningen följs. Jordbruksverket samordnar länsstyrelsernas kontroller. Verket arbetar även med vägledningar för att bedömningarna i djurskyddsärenden ska bli så likvärdiga som möjligt i hela landet.

Jordbruksverket har under de senaste tio åren samverkat såväl nationellt som internationellt när det gäller att stärka det internationella djurskyddet. Arbetet har skett bl.a. inom Världsorganisationen för djurhälsa (OIE) och inom EU, t.ex. i Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) nätverk för djurskydd. Jordbruksverket deltar även i grupper under Nordiska ministerrådet.

För att stödja arbetet med djurskyddsfrågor har Jordbruksverket ett djurskyddsråd. Rådet har till uppgift att fungera som rådgivande organ i djurskyddsfrågor och att vara ett forum för informationsutbyte. Målet är att bidra till att driva utvecklingen inom etik, utbildning och forskning inom djurskyddsområdet. Rådet kan också initiera undersökningar, rapporter, möten och seminarier och föreslå handlingsplaner och djurskyddsbefrämjande åtgärder. Rådet ska vara allsidigt sammansatt och omfatta representanter för olika myndigheter och organisationer.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen har gett SLU i uppdrag att inrätta ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor. Rådet är en åtgärd inom livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104). Det vetenskapliga rådet ska ha till huvudsaklig uppgift att vara ett stöd i regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet.

1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 000 000 kronor för 2018 till anslaget 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare och för att ersätta enskilda för skador till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som Jordbruksverket överlämnar för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

1:10 Gårdsstöd m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 6 695 000 000 kronor för 2018 till anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m.

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitik. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Anledningen till att nivån på anslaget sänks under 2018 är att Jordbruksverkets utbetalningar har kommit i kapp och tidigareläggs till 2017.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 138 000 000 kronor för 2018 till anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd görs betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 112 000 000 kronor 2019 och 2020.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 250 000 kronor för 2018 till anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2019–2023.

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska få sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 000 000 kronor för programperioden och redovisas under detta anslag.

Motionen

Enligt kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del bör anslaget förstärkas med 25 000 000 kronor. Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Motionärerna vill stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det kan gälla t.ex. förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och stöd till t.ex. forsknings- och avelsprogram.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen att det har vidtagits ett flertal åtgärder de senaste åren för att stärka vattenbrukets utveckling i Sverige. Jordbruksverkets handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk innehåller konkreta åtgärder som syftar till att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av vattenbruksnäringen runt om i Sverige. I början av 2017 beslutade regeringen om ytterligare satsningar på svenskt vattenbruk, bl.a. finansiering av genomförandet av handlingsplanen, genom livsmedelsstrategin. Av propositionen framgår även att trots att det svenska vattenbruket visar på minskad produktionsvolym och minskat produktionsvärde indikerar det ökande antalet ansökningar om utökade och nya odlingstillstånd att intresset är stort för svenskt vattenbruk. En viktig förutsättning för en ökad produktion är utvecklingen av mer hållbara odlingsmetoder som slutna eller recirkulerande system samt alternativa arter och innovation i foderproduktionen i enlighet med den handlingsplan som finns för svenskt vattenbruk.

I betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige anför utskottet bl.a. följande.

Det framgår av regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin, området fiske och vattenbruk, att identifierade åtgärder i Jordbruksverkets handlingsplan för det svenska vattenbruket samt i havs- och fiskeriprogrammet ska genomföras. Den 9 februari 2017 beslutade regeringen om ett uppdrag till Jordbruksverket att genomföra de identifierade åtgärderna i Handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk – konkretisering av Strategi 2012–2020. Jordbruksverket får 14 miljoner kronor under åren 2017–2019 för att genomföra åtgärderna.

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen om ytterligare satsningar inom vattenbruket. Regeringen ser ett utrymme för det svenska vattenbruket att ta en betydligt större marknadsandel på den nationella och internationella marknaden. Jordbruksverket får 6 miljoner kronor för sitt arbete med koordinering av insatser inom vattenbrukssektorn, Sveriges lantbruksuniversitet får 3 miljoner kronor för sitt arbete med fiskavel och Livsmedelsverket får 12 miljoner kronor för sitt arbete med musselkontrollen. De tre uppdragen löper på tre år. Regeringen satsar totalt 35 miljoner kronor på åtgärder för vattenbruket.

— — —
Som framhållits vid flera tillfällen anser utskottet att Sverige har en stor potential att utveckla vattenbruket. Utskottet noterar att vattenbruket lyfts fram som en näring med utvecklingspotential i livsmedelsstrategin, den maritima strategin och den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande.

Inom ramen för livsmedelsstrategin satsar regeringen totalt 35 miljoner kronor på åtgärder för ett konkurrenskraftigt vattenbruk. Det finns även stöd att söka inom havs- och fiskeriprogrammet för att främja ett miljömässigt, hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk. Utskottet anser att förutsättningarna för att utveckla vattenbruket är goda.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 194 000 000 kronor för 2018 till anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom Europeiska havs- och fiskerifonden. Nationell medfinansiering sker inom anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 580 000 000 kronor 2019–2023.

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor för programperioden 2014–2020. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 71 000 000 kronor 2018 och 28 000 000 kronor 2019.

1:14 Livsmedelsverket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 243 375 000 kronor för 2018 till anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier. Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket behöver tillföras medel för att säkerställa verksamheten för den nationella vattenkatastrofgruppen. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör ökas med 3 700 000 kronor. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. För att stärka Livsmedelsverkets arbete med civilt försvar inom livsmedelsförsörjningen finns bl.a. behov av stärkt förmåga för att tidigt upptäcka hälsohot. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att anslaget ska tillföras 10 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

För att säkerställa långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor för slakterier och vilthanteringsanläggningar behöver den offentliga kontrollen på området effektiviseras genom modernisering och digitalisering. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 15 000 000 kronor 2018.

Regeringen föreslår vidare att nedsättning av slakteriavgifter, som tidigare redovisats inom anslaget 1:14 Livsmedelsverket, fr.o.m. 2018 ska redovisas inom anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Konsumenterna måste tillförsäkras trovärdiga livsmedelskontroller, både vid import och när det gäller livsmedelsbedrägerier.

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget minskas med 1 320 000 kronor.

Lars Tysklind m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2017/18:3795 i denna del att anslaget minskas med 1 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 21 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

I propositionen framhålls att livsmedel som släpps ut på marknaden ska vara säkra och följa lagstiftningens krav för att skydda människors hälsa och för att värna andra konsumentintressen. Livsmedelskontrollen är en viktig del i arbetet med att säkerställa detta. De krav som ställs på företagen ska vara likvärdiga över hela landet, och kontrollen ska vara effektiv och ändamålsenlig.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen att arbetet med att utveckla livsmedelskontrollen och med att uppnå en likvärdig och effektiv livsmedelskontroll fortskrider och att framsteg har gjorts. Europeiska kommissionens uppföljande revision under 2016 visade bl.a. att majoriteten av de brister som tidigare identifierats hade åtgärdats. Samtidigt finns det enligt Livsmedelsverket fortfarande stora variationer i den kommunala livsmedelskontrollen såväl i kompetens, planering och genomförande som i uppföljning av kontrollen. Avgiftsfinansieringen brister också hos en del av kontrollmyndigheterna. Det finns fortfarande kommunala kontrollmyndigheter som inte utför nödvändig livsmedelskontroll, vilket starkt bidrar till att kontrollen inte är likvärdig över landet. Statskontoret fick därför i slutet av 2016 ett fördjupat uppdrag att analysera bl.a. vilka strukturella utmaningar dessa kommuner står inför. Statskontoret har lämnat förslag på åtgärder i en rapport som remitteras under hösten 2017.

Enligt regeringen utvecklas livsmedelskontrollen i en positiv riktning, och insatser för en ökad effektivisering och tydligare styrning pågår. Myndigheterna bedriver ett utvecklingsarbete för att öka likvärdigheten i kontrollen. Detta arbete kommer att fortsätta under de kommande åren, genom bl.a. ett uppdrag som lämnades till Livsmedelsverket 2017 inom ramen för livsmedelsstrategin där de ska stödja den offentliga livsmedelskontrollen i landet genom kompetenshöjande åtgärder och stödjande verktyg vid

genomförandet av kontrollen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2020. Livsmedelsverket får använda högst 10 500 000 kronor under 2017–2019 för att genomföra uppdraget.

När det gäller livsmedelsfusk framgår det av propositionen att arbetet med att motverka livsmedelsfusk har fokuserat på kompetenshöjande åtgärder i kontrollen. Inom ramen för Livsmedelsverkets arbete med att motverka livsmedelsfusk har nära hälften av landets livsmedelsinspektörer utbildats i att bli bättre på att upptäcka fusk. Svenska kontrollmyndigheter upptäcker numera fler fall av fusk än tidigare. Livsmedelsverket arbetar även med att utveckla ändamålsenliga och ackrediterade analysmetoder för att upptäcka livsmedelsfusk och förfalskningar av livsmedel. Regeringen bedömer att insatserna har varit ändamålsenliga och att dessa åtgärder sammantaget har lett till att livsmedelskontrollen i Sverige har blivit bättre på att upptäcka och förhindra livsmedelsfusk.

Under året har det gjorts en översyn av den nuvarande straffrättsliga regleringen på livsmedelsområdet och närliggande områden. Frågor om t.ex. återinförande av fängelsestraff i livsmedelslagen men även införande av sanktionsavgifter ses över. En promemoria med förslag på effektivare åtgärder mot överträdelse av lagstiftningen för livsmedelskedjan har remitterats, och beredning pågår nu inom Regeringskansliet.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 163 160 000 kronor för 2018 till anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn, för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2019.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 60 000 000 kronor. Enligt yrkande 3 bör ett paket för stärkt livsmedelsexport tas fram. För att öka livsmedelsexporten får Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram ett paket för en

ökad livsmedellexport i vilket livsmedelsattachéer på viktiga marknader och en exportportal ingår. Paketet uppgår till 10 000 000 kronor. Satsningen finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget.

Enligt kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna anser att Sverige behöver öka sin livsmedelsproduktion och tillför därför ytterligare medel för åtgärder som kan förstärka en konkurrenskraftig svensk livsmedelssektor.

Av kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del framgår att anslaget bör minskas med 25 000 000 kronor. Anslaget föreslås minskas till följd av att en tidigare anslagshöjning för främjande av ekologiska livsmedel bör avslutas.

I kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås att anslaget minskas med 115 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att antalet livsmedelsföretag mellan 2015 och 2016 ökade med drygt 3 procent, från 4 020 företag till 4 152 företag. Under samma period ökade exporten av livsmedel och jordbruksvaror med ca 10 procent, från 75 000 000 000 kronor till 82 700 000 000 kronor. Under 2016 öppnades 21 nya marknader för export av livsmedel.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder för att främja Sveriges export av livsmedel och jordbruksprodukter. Hösten 2015 tillsattes ett skogs- och lantbruksråd vid Sveriges ambassad i Peking. I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:MJU2, rskr. 2015/16:110) ökades Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets förvaltningsanslag för arbete med marknadstillträdesfrågor inom livsmedels- och jordbruksområdet. Inom ramen för livsmedelsstrategin fick Livsmedelsverket i februari 2017 i uppdrag att inrätta ett samverkansforum för arbetet med att öka livsmedelssektorns marknadstillträde i tredjeländer. Vid sidan av dessa åtgärder har även insatser genomförts inom ramen för regeringens exportstrategi. Inom ramen för Business Swedens exportprogram för små och medelstora livsmedelsföretag genomfördes ett tjugotal aktiviteter i totalt åtta länder under 2016. I 2016 års program deltog totalt 128 företag.

Vidare framgår av propositionen att regeringen inom ramen för EU:s förhandlingar om frihandelsavtal lyfter fram svenska exportintressen. I april 2017 avslutades EU:s förhandlingar med Norge om ytterligare marknadsöppningar för mindre förädlade produkter, vilket efter ikraftträdande ger ökat tillträde för en rad livsmedel. Även EU:s frihandelsavtal med Kanada kunde börja tillämpas provisoriskt under sommaren 2017, vilket innebär ökade exportmöjligheter för en rad livsmedel.

I budgetpropositionen redovisas att Sveriges export av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet. Samtidigt har utvecklingen varit beroende av ett fåtal företag, vilket gör den svenska

produktionen känslig för enskilda företags framgångar och motgångar. Regeringen anför i budgetpropositionen att det offentliga främjandet spelar en viktig roll för att öka den svenska livsmedelsindustrins exportdeltagande. Genom att samla svenska företag i gemensamma satsningar, sprida marknadskunskap och exportkompetens samt matcha svenska erbjudanden med behov och efterfrågan i omvärlden kan exporten öka och fler företag internationaliseras. En rad olika typer av offentliga åtgärder påverkar villkoren i den internationella handeln med jordbruksprodukter och livsmedel. Av stor betydelse för tillträdet till flera tredjelandsmarknader är åtgärder som vidtas för att skydda människors, djurs och växters liv och hälsa, liksom olika typer av tekniska regler, t.ex. märknings- eller förpackningskrav. För att den svenska tredjelandsexporten av livsmedel och jordbruksvaror ska utvecklas väl är det enligt regeringen viktigt att myndighetsarbetet för att hantera denna typ av åtgärder, regler och krav bedrivs på ett effektivt och samordnat sätt. Samverkan mellan svenska myndigheter är central för ett framgångsrikt arbete.

Andra exportfrämjande åtgärder som regeringen vidtagit är att tillsätta en nationell exportsamordnare på Näringsdepartementet med uppgift att stärka de svenska livsmedelsföretagens exportförmåga. Samordnaren har till uppgift att arbeta mot företag, regioner och livsmedelsaktörer i Sverige och hjälpa dem att nå ut till nya marknader. Samordnarfunktionen är en åtgärd inom ramen för livsmedelsstrategin. Regeringen har även gjort en exportsatsning genom att bilda Team Sweden Livsmedel som ska fungera som en plattform och ett forum där företag, myndigheter och aktörer brett kan samverka för att utveckla och öka den svenska livsmedellexporten.

När det gäller att öka den svenska livsmedelsproduktionen anser regeringen att en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja bidrar till sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet liksom för att möta lokala och globala utmaningar, däribland ett förändrat klimat. I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) skapas stabila och långsiktiga förutsättningar för detta. I strategin fastställs målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.

Av budgetpropositionen för 2018 framgår det att regeringen t.o.m. 2019 har avsatt drygt 1 000 000 000 kronor inom anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet för genomförandet av livsmedelsstrategin. I regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin identifieras ett fyrtiotal insatser som ska bidra till att målen för livsmedelsstrategin uppnås. Under det första halvåret 2017 fattade regeringen beslut om åtgärder i fyra åtgärds paket. I det första åtgärds paketet fattade regeringen beslut om nio uppdrag för 58 000 000 kronor om bl.a. svensk fiskodling, digitalisering av djurskyddskontroll och uppdrag för att minska matsvinnet. Det andra åtgärds paketet innehöll 13 åtgärder för 115 700 000

kronor, och riktade insatser gjordes bl.a. på svensk livsmedellexport, på växtförädling och växtskydd samt på utveckling av offentliga måltider. Det tredje åtgärds paketet innehöll fyra åtgärder och omfattade 78 000 000 kronor. Detta paket fokuserades på insatser för att stärka forskningen och öka innovationskraften inom den svenska livsmedelssektorn. I det fjärde åtgärds paketet fattade regeringen beslut om sex uppdrag för 38 000 000 kronor om bl.a. konkurrens och digitala lösningar i livsmedelskedjan, rådgivning samt försöksverksamhet i fråga om djurhållningsmetoder.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 913 000 kronor för 2018 till anslaget 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Motionen

Enligt kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 357 405 000 kronor för 2018 till anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskefond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader samt revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den

europiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den utsträckning som ersättning inte betalas ut från EU-budgeten.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 687 457 000 kronor 2019–2026.

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 212 000 000 kronor 2018 för åtgärder inom landsbygdsprogrammet. Av beloppet ska 85 000 000 kronor användas för åtgärder riktade till betesmarker och slåtterängar.

Regeringen anser att 25 000 000 kronor bör tillföras anslaget 2018 för åtgärder inom landsbygdsprogrammet riktade till ökad ekologisk produktion och konsumtion. För att ta till vara landsbygdernas möjligheter och hantera framtida utmaningar anser regeringen att anslaget bör tillföras 100 000 000 kronor 2018.

Regeringen anser därutöver att 70 000 000 kronor bör tillföras anslaget 2018 i form av statsbidrag till kommuner i glesbygd.

Det svenska programmet för biodling för perioden 2017–2019 har godkänts av Europeiska kommissionen. För att finansiera den förstärkning som regeringen föreslår av anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur anser regeringen att anslaget bör minskas med 478 000 kronor 2018.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del minskas anslaget med 240 000 000 kronor. Inom ramarna för landsbygdsprogrammet 2014–2020 satsade alliansregeringen 3 250 000 000 kronor för att nå målet om att 90 procent av alla hushåll och företag i landet ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020. Efterfrågan på stödet har varit stor, och det finns behov av ytterligare resurser. Motionärerna avsätter därför 150 000 000 kronor inom anslaget för att nå bredbandsmålet till 2020.

Eskil Erlandsson m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2017/18:3707 i denna del att anslaget ökas med 285 000 000 kronor. Motionärerna anser att anslaget bör höjas med 250 000 000 kronor för en satsning på bredbandsutbyggnad i hela landet. Vidare föreslås att anslaget ökas till följd av att en tidigare anslagsminskning om finansiering av Jordbruksverket bör avslutas. Regeringens förslag om åtgärder för ekologisk produktion och konsumtion avvisas.

Enligt kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås anslaget minskas med 95 000 000 kronor. Motionärerna ser ett tydligt behov av satsningar på förbättrad uppkoppling i hela landet och föreslår

därför att 100 000 000 kronor anslås för snabbare utbyggnad av bredband. Vidare avvisas regeringens satsning på ökad ekologisk produktion och konsumtion eftersom motionärerna anser att livsmedelsproduktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan.

I kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 258 000 000 kronor.

Enligt motionerna 2017/18:2949 av Betty Malmberg m.fl. (M) yrkande 3 och 2017/18:3714 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M) yrkande 2 bör ökningarna av anslaget med anledning av stöd till ekologisk odling avslås. I motionerna anförs bl.a. att marknadskrafterna bör ta vid när det gäller ekologisk odling.

I motion 2017/18:3384 av Runar Filper (SD) framhålls att regeringen bör se över möjligheten att ta fram ett riktat stöd till restaureringen av gamla ladugårdar och uthus, s.k. överloppsbyggnader, som inte längre brukas eller behövs för gårdens drift.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i propositionen att Sveriges landsbygder är en tillgång och en resurs för jobb, hållbar tillväxt och välfärd. För att ta till vara landsbygdernas möjligheter och hantera framtida utmaningar behövs en sammanhållen nationell politik för Sveriges landsbygder. Den 4 januari 2017 överlämnade den parlamentariska landsbygdskommittén sitt slutbetänkande till regeringen. Regeringen avser att under 2018 överlämna en proposition till riksdagen med förslag på satsningar för en politik för Sveriges landsbygder. För att ta vara på landsbygdernas möjligheter ska det vara attraktivt att bo, leva och verka i hela landet.

Stödet till bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet är en budgetmässigt stor åtgärd, och efterfrågan på stöd till bredbandsutbyggnad är hög. Av Jordbruksverkets årsrapport för 2016 framgår att t.o.m. 2016 hade 367 bredbandsprojekt beviljats stöd (37 procent av målet). Beviljat stöd för 2016 uppgick till 2 370 000 000 kronor. Därmed är 73 procent av den ursprungliga bredbandsbudgeten för programperioden beslutad. I budgetpropositionen för 2017 tillfördes bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 850 000 000 kronor. Regeringen har därutöver beslutat om ytterligare 150 000 000 kronor genom omdisponeringar i programmet. Därtill finns stöd till utbyggnad av bredbandsinfrastruktur även inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen.

Regeringen konstaterar i propositionen att tillgången till snabbt bredband är fortsatt ojämnt fördelad mellan tätorter och småorter och områden i lands- och glesbygd. Utbyggnaden av bredband med hjälp av stöd från landsbygdsprogrammet i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas fortsätter genom tidigare aviserade satsningar på totalt 4 250 000 000 kronor.

Regeringen beslutade i november 2017 om förslag till ändring av det svenska landsbygdsprogrammet 2014–2020, vilket bl.a. innebär att stödet till utbyggnad av bredband på landsbygden inom ramen för programmet nu

formellt ökas med 1 miljard kronor, vilket aviserades i samband med budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23). Förslaget om ändring av landsbygdsprogrammet har skickats till kommissionen för ett godkännande innan programändringarna kan träda i kraft. I dag beviljas stöd till bredbandsutbyggnad från landsbygdsprogrammet endast i områden i lands- och glesbygd där de kommersiella aktörerna inte bygger ut. För att fokusera extra på utbyggnad av bredband i de glesare delarna av dessa områden har Jordbruksverket fått i uppdrag att förbereda för att 150 000 000 kronor av bredbandsmiljarden riktas mot dessa områden.

När det gäller ekologisk produktion och konsumtion konstateras i propositionen att konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat kraftigt under de tre senaste åren. Den ekologiska produktionen har dock inte ökat i takt med efterfrågan, och därför vill regeringen bidra till att öka produktionen och konsumtionen av ekologiska livsmedel i Sverige. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för den ekologiska produktionen och att den potential som finns för fler jobb och en bättre miljö utnyttjas. För att främja ekologisk produktion och konsumtion görs insatser inom flera områden. Satsningarna har bidragit till en ökning både av den ekologiska odlingen och av marknaden för ekologiska produkter.

Livsmedelsstrategin innehåller också satsningar på produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. I livsmedelsstrategins handlingsplan föreslås flera åtgärder för att produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska produkter ska öka. Den 15 juni 2017 beslutade regeringen att ge Jordbruksverket i uppdrag att inrätta en samordningsfunktion för produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel samt att utarbeta en åtgärdsplan och etappmål för de inriktningsmål som regeringen satt upp.

Av budgetpropositionen framgår det att regeringen anser att det finns en outnyttjad potential för produktion av ekologiska livsmedel inom jordbruket som man vill ta till vara. Marknaden bedömer att den ökade efterfrågan på ekologisk mat kommer att fortsätta flera år framöver, vilket skapar möjligheter för både små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag. Regeringen har som mål att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter till 2030. Ekologisk odling bidrar till flera av miljö kvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Regeringen föreslår därför ökade medel för ökad ekologisk produktion och konsumtion. Regeringen vill främja utvecklingen och bidra till att öka produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel och föreslår att 25 000 000 kronor per år under 2018–2020 tillförs anslaget för detta ändamål.

När det gäller ersättning för restaurering av överlopsbyggnader fanns det i landsbygdsprogrammet 2007–2013 en stödform som kallades regionalt prioriterade ersättningar (även kallat Utvald miljö). Det var olika ersättningar som länsstyrelsen betalade ut för att gynna insatser som var bra för natur och kultur samt rekreationsvärden inom länen och renskötselområdet. En av dessa

ersättningar kunde användas för restaurering av överloppsbyggnader i odlingslandskapet. Dessa ersättningar finns dock inte med i landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Huvudskälet till att de togs bort var, enligt uppgift från Näringsdepartementet, att administrationen var svårhanterlig i relation till den nytta stödet gjorde. I nuvarande landsbygdsprogram finns möjligheter till stöd för bevarande av överloppsbyggnader genom ett projektstöd för utveckling av natur- och kulturmiljöer. Man kan få stöd för investeringar som bidrar till att bevara och restaurera natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och renskötselområden. Samlingar av hus och byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och gör området mer tilltalande kan också ingå här.

Inom ramen för projektet CAP:s miljöeffekter, som löpande utvärderar hur EU:s gemensamma jordbrukspolitik påverkar miljön i Sverige och vars syfte är att göra analyser av jordbrukspolitikens effekter på miljön och ta fram olika framtidsscenarier för att kunna se möjligheter till förbättringar, har Riksantikvarieämbetet tagit fram två rapporter om kulturmiljöer i odlingslandskapet och möjligheten till ersättningar till jordbrukare för skötsel av detta (Behövs ersättningar till jordbrukare för skötsel av kulturmiljöer? En utvärdering av miljöersättningen till natur- och kulturmiljöer i Sveriges landsbygdsprogram 2007–2013 [2016] och Större miljönytta – lägre kostnad. Så nås målen för kulturmiljöer i odlingslandskapet med kommande landsbygdsprogram [augusti 2017]). Dessa rapporter ingår som underlag i arbetet för att förbereda kommande landsbygdsprogram efter 2020, ett arbete som precis börjat. Enligt Näringsdepartementet finns det i dag en osäkerhet om hur den kommande jordbrukspolitiken kommer att förändras inför nästa programperiod som en följd av bl.a. brexitfrågan och vilka budgetresurser som kommer att finnas. Kommissionen presenterade den 29 november 2017 ett inriktningsdokument för den kommande jordbruksreformen (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Framtiden för livsmedel och jordbruk, COM(2017)713). Enligt Näringsdepartementet kan konkreta lagförslag förväntas till sommaren eller tidig höst 2018.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 458 391 000 kronor för 2018 till anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 046 188 000 kronor 2019–2026.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020. Det svenska programmet för biodling för perioden 2017–2019 har godkänts av Europeiska kommissionen. Regeringen anser att anslaget bör förstärkas med 478 000 kronor 2018.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 25 000 000 kronor för att utöka programmet för miljövänliga bränslen i jordbruket.

Kompletterande uppgifter

Inom landsbygdsprogrammet finns stöd bl.a. för investeringar i biogas-anläggningar, andra förnybara energikällor (vind etc.) och etablering av energigrödor. Det finns två pottor som kan användas till investeringar i förnybar energi, en på ca 280 000 000 kronor och en på ca 140 000 000 kronor. Den större av dem är begränsad till enbart biogas baserad på gödsel och anläggningar för rötresthantering. Den mindre potten är tänkt för förnybar energi allmänt, och där konkurrerar eventuella biogasanläggningar med andra bioenergisatsningar. I den potten finns alltså inte begränsningen till gödsel-baserad biogas.

Stödet till etablering av energigrödor kan användas för inköp och plantering av energiskog. Stödet ingår i en pott på ca 70 000 000 kronor, och precis som ovan konkurrerar dessa investeringar med andra bioenergisatsningar. Stödet är schabloniserat till 5 800 kronor per hektar, och det finns möjligheter att få ett stöd för stängsling av planteringen också på 10 000 kronor per hektar.

Utanför landsbygdsprogrammet finns även metanreduceringsstödet (se anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder) vars syfte är att ersätta biogas-producenter för den dubbla miljönytta som uppstår när biogas produceras från gödsel.

I propositionen (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20) redovisas att regeringen 2015 införde ett nytt anslag (1:16 Klimatinvesteringar) i form av ett klimatinvesteringsstöd, det s.k. Klimatklivet, som möjliggör konkreta klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Anslaget har förstärkts och förlängts till 2020. Intresset för stödet är stort, och exempel på åtgärder som fått investeringsstöd är utbyte av fossila bränslen till förnybara, tankstationer för förnybara drivmedel och produktion av biogas. Den åtgärdskategori som har fått mest beviljade stöd är produktion av biogas.

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk som omfattar nya klimatmål (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320). För att Sverige ska vara ledande i omställningen till ett samhälle med mycket låga utsläpp av växthusgaser och nå de högt ställda mål som riksdagen har antagit krävs investeringar och insatser i samhällets alla sektorer. Regeringen betonar i budgetpropositionen att Klimatklivet är en av regeringens viktigaste insatser för att stödja minskade utsläpp i hela landet. Regeringen föreslår både en förstärkning och en förlängning av anslaget för att ytterligare påskynda klimatomställningen och så att de investeringar som medför störst klimatnytta kan genomföras.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 79 830 000 kronor för 2018 till anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringsläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna.

Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras inom anslaget.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till dubbel miljönytta. Stöden ges inom fleråriga program. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2019 och 2020.

Regeringen ser positivt på stödet för produktion av biogas från gödsel, den s.k. metangasreduceringsersättningen.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 30 000 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna anser att ersättningen för metangasreducering ska förstärkas.

Kompletterande uppgifter

Metangasreduceringsersättningen är ett tioårigt pilotprojekt (2014–2023) med syfte att ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönytta som uppstår när

biogas produceras från gödsel. För att förstärka stödet har regeringen höjt budgeten för ersättningen med 30 000 000 kronor per år under perioden 2016–2019. Regeringen har även höjt ersättningen per kWh producerad biogas från högst 20 öre per kWh till högst 40 öre per kWh. Under 2016 var det 51 anläggningar som tog del av ersättningen, samma antal som året innan. Den största andelen av den gödselbaserade biogasen används till fordonsgas och en mindre andel till el och värme.

I propositionen anförs att jordbruket har en stor potential att bidra till en cirkulär och biobaserad ekonomi och därmed indirekt till minskade utsläpp från fossila bränslen och fossilintensiva material. Jordbruksverkets utvärdering av metangasreduceringsersättningen visar att den största klimatnyttan består i att biogasen kan ersätta fossila bränslen. Utvärderingen visar också att biogasproduktion från gödsel minskar utsläppen av växthusgaser från jordbruket genom att traditionell lagring av flytgödsel uteblir. Stödet har inneburit ökad produktion av biogas från gödsel, men osäkerhet om framtida ersättning kan påverka produktionen. Det behövs fler insatser både på nationell nivå och på EU-nivå för att främja och möjliggöra omställningen till en biobaserad ekonomi.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 116 000 kronor för 2018 till anslaget 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Sedan 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands och delar av Värmlands län.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2018 till anslaget 1:21 Åtgärder på fjällägenheter.

Anslaget får användas för utgifter för underhåll och upprustning av och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

När det gäller fjällägenheterna i statlig ägo finns fortfarande ett ackumulerat behov av underhåll och ett stort investeringsbehov för att uppnå en godtagbar standard. Medlen inom anslaget för fjällägenheterna räcker inte för att tillgodose dessa behov. Det förhållandet att fjällägenheterna inte ägs av arrendatorn medför dessutom att intresset från arrendatorens sida är litet för att genomföra åtgärder på egen bekostnad. Fjällägenheten kan inte heller

användas som belåningssäkerhet eftersom den inte är en särskild fastighet. Det finns dock även andra anslag som kan användas för fjällägenheterna, t.ex. glesbygdsstöd och landskapsvårdsstöd. För de som behålls i statlig ägo med anledning av sitt kulturmiljövärde bör även anslag för kulturvård komma i fråga. Även användande av medlen i Jordfonden bör kunna komma i fråga.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 113 915 000 kronor för 2018 till anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Rennäringens behov av att delta mer aktivt i olika processer för samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet ökar kontinuerligt. Ett verktyg som möjliggör detta är s.k. renbruksplaner som är ett geografiskt verktyg som beskriver rennäringens markanvändning. Renbruksplaner bidrar med viktig information om förändringar i mark och vatten när det gäller effekter av annan markanvändning, klimatförändringar och kulturspår och kräver därför kontinuerlig uppdatering och anpassning. En viktig fråga för en långsiktigt hållbar rennäring är även samexistens med rovdjuren. Det är därför angeläget att arbetet med en toleransnivå för rovdjursskador på högst 10 procent på samebyns faktiska renantal fortskrider och att förebygga och kompensera för rennäringens rovdjursskador. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 10 000 000 kronor.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 10 000 000 kronor till följd av att regeringens förslag om en allmän resursförstärkning avvisas.

I kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

I motion 2017/18:3475 av Per Åsling (C) yrkande 2 anförs att det behövs en översyn av ersättningen för rivna renar eftersom ersättningsnivåerna för rovdjursrivna renar har stått stilla sedan 1997.

Kompletterande uppgifter

I propositionen redovisas att en ökad förekomst av rovdjur i renskötselområdet innebär omfattande problem för rennäringen. Regeringen har i rovdjurspropositionen (prop. 2012/13:191) gett Sametinget i ansvar att utveckla ett s.k. förvaltningsverktyg för att begränsa rovdjursskadorna på ren. Arbetet, som bedrivs i samarbete med samebyarna, länsstyrelserna och Naturvårdsverket, är komplicerat och tidskrävande och ännu inte fullt genomfört.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 912 254 000 kronor för 2018 till anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fort-löpande miljöanalys.

Det bör enligt regeringen inrättas ett kompetenscentrum för växtförädling för att säkra tillgången till växtsorter och biomassa i ett förändrat klimat. Regeringen anser utifrån detta att anslaget bör ökas med 20 000 000 kronor 2018.

Anslaget föreslås ökas med 6 480 000 kronor 2018 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018. Anslaget föreslås ökas med 16 904 000 kronor fr.o.m. 2018 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 25 000 000 kronor.

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås anslaget minskas med 7 910 000 kronor.

Av kommittémotion 2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del framgår att anslaget bör minskas med 5 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 52 500 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

I propositionen (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16) framhålls att tillgången på relevant utbildning är en förutsättning för en hållbar tillväxt och för enskilda individers utveckling. För att fler behöriga sökande ska kunna få plats på högskoleutbildningarna föreslår regeringen en utökning av resurserna till högskoleutbildning i hela landet. Regeringen föreslår att drygt 260 000 000 kronor avsätts för 2018 och beräknar samma summa fr.o.m. 2019, vilket motsvarar drygt 3 200 utbildningsplatser.

Regeringen anför att det är viktigt att universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå ökar för att ge dem bättre möjligheter att ta ansvar för utvecklingen av den svenska forskningen. Regeringen beräknade därför i budgetpropositionen för 2017 att universitets och

högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå ska ökas med sammanlagt 1 300 000 000 kronor 2018–2020.

I den forskningspolitiska propositionen (prop. 2016/17:50) angav regeringen principer för fördelning av de ökade anslagen. Alla statliga universitet och högskolor samt Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping får anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som omfattar minst 12 000 kronor per helårsstudent. Genom höjningen skapas goda förutsättningar för att bedriva forskning vid alla lärosäten och därmed stärka forskningsanknytningen i samtliga utbildningar på grundnivå och avancerad nivå.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 598 164 000 kronor för 2018 till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård inom anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader, och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas inom anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2019–2024.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Det finns ett stort behov av forskning som stärker konkurrenskraften inom livsmedelsproduktionen. Motionärerna vill satsa 10 000 000 kronor på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet, inklusive strategisk samordning för de främsta statliga forskningsfinansiärerna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Verket för innovationssystem

(Vinnova), Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (yrkande 4). Satsningen finansieras genom omfördelning av medel från anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet. Vidare satsas ytterligare 10 000 000 kronor på Formas till följd av motionärernas forskningsmotion (yrkande 5).

Även i kommittémotion 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 33 framhålls behovet av att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan. Yrkande 34 handlar om vad en samlad forsknings-satsning inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta och att det är av stor vikt att även Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges forsknings- och innovationspartner för näringsliv och samhälle (Rise), Jordbruksverket och Livsmedelsverket tillsammans med relevanta intressenter inkluderas i arbetet.

I kommittémotion 2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås anslaget minskas med 18 000 000 kronor, bl.a. till följd av att en tidigare anslagshöjning i budgetpropositionen för 2016 i fråga om artprojektet och en riskvärderingsfunktion bör avslutas.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) vill enligt kommittémotion 2017/18:3767 yrkande 5 se en riktad forskningssatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Enligt yrkande 6 är det angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra. Motionärerna föreslår att 15 000 000 kronor vardera ska anvisas till forskning om nya grödor och om nya trädslag. Den höjning av anslaget som regeringen föreslår avvisas av motionärerna, vilket innebär att man hamnar på samma anslagsnivå som regeringen. Samma yrkanden framförs i kommittémotionerna 2017/18:2606 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 (nya trädslag), 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 25 (nya grödor) och motion 2017/18:1029 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 6 (nya grödor).

Enligt kommittémotion 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 26 behöver utvecklingen av hållbara gödningsmetoder fortsätta för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mer hållbart brukande, bl.a. via insatser som Greppa näringen.

I motionerna 2017/18:1561 av Johnny Skalin (SD) och 2017/18:3530 av Johnny Skalin (SD) anförs att tillsatsers effekter i livsmedel ska utredas, i kombination eller enskilt, på ett övergripande och seriöst plan via oberoende och statligt finansierade forskare, och utifrån resultatet bör man föreslå lämpliga åtgärder för riksdagen.

Kompletterande uppgifter

Regeringen framhåller i budgetpropositionen att forskning och innovation är av central betydelse för att svenska företag ska bli mer framgångsrika på livsmedelsområdet. Livsmedelsstrategin verkar för att öka samverkan och kunskap och för att gynna innovationer och forskning inom hela livsmedelskedjan. För att bidra till den övergripande målsättningen har regeringen identifierat följande frågor som särskilt viktiga inom det strategiska området Kunskap och innovation:

- förbättrad beställarroll och behov av samordning i livsmedelskedjan
- behovsmotiverad forskning
- innovation
- spridning och kommersialisering av forskningsresultat
- rådgivning och kompetensutveckling
- utbildning för livsmedelskedjan.

De satsningar som nu görs för att stärka innovation och forskning, t.ex. upprättande av program för industridoktorander, ett nationellt forskningsprogram för livsmedel och ytterligare stöd till Vinnova för inkubation, kommer att stärka den svenska jordbruks- och livsmedelsproduktionens konkurrenskraft.

Regeringen anför i propositionen att forskning och innovation är nödvändiga för livsmedelssektorns konkurrenskraft. För att forskning ska ge effekt måste resultaten spridas och nyttiggöras. Sverige saknar en samordnad funktion för forskning och innovation där universitet och högskolor och näringslivet inom livsmedelskedjan samverkar. Regeringen har därför gett Tillväxtverket i uppdrag att etablera en arena för samverkan mellan livsmedelskedjans aktörer. Vidare har Sveriges lantbruksuniversitet tilldelats medel för att inrätta en forskarskola för industridoktorander inom livsmedelsområdet. Under 2018 kommer Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) att presentera en studie som ger rekommendationer för hur livsmedelskedjans innovationssystem kan förbättras. Detta blir en utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete för att stärka innovationsutvecklingen inom livsmedelssektorn.

I en framtida cirkulär och biobaserad ekonomi är livsmedelskedjan en central del, vilket kräver en systemtäckande forsknings- och innovationssatsning. Regeringen har därför gett Formas i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt tvärvetenskapligt forskningsprogram för livsmedelssektorn. Syftet är att stärka behovsmotiverad forskning, öka fokus på produktutveckling och innovation samt kommersialisera forskningsresultat inom livsmedelsområdet. En viktig aspekt för programmet är också frågornas relevans för samhällets utmaningar.

Vidare har Formas en pågående satsning, Hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion, där forskningsrådet utlyser 50 000 000 kronor under fem år

(2016–2020) för projekt inom livsmedelsforskning inklusive nutritionsforskning. Utlysningen syftar till att stödja forskning och utveckling relaterad till samhällsutmaningar och globala hållbarhetsmål inom området.

Skogforsk är det svenska skogsbrukets forskningsinstitut finansierat av skogsnäringen och staten. Skogforsk ansvarar för skogsträdsförädlingen i Sverige. Målet med skogsträdsförädlingen är att ge skogsbruket bästa möjliga plantmaterial. Institutet tar fram skogsträd med bättre tillväxt, virkeskvalitet och motståndskraft och skapar dessutom beredskap för framtida klimat- och miljöförändringar. Även UPSC Berzelii Centre – Umeå Plant Science Centre för skogsbioteknik bedriver forskning inom ämnet skogsbioteknik och håller bl.a. i samarbetsprojekt om skogsträdsförädling.

I den forskningspolitiska propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) framhålls att regeringens ambition är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken måste svara mot globala och nationella samhällsutmaningar och samhällsbehov. De statliga forskningsfinansiärerna spelar en betydelsefull roll för att stödja både grundforskning och behovsmotiverad forskning inom olika områden. Vidare framgår det av budgetpropositionen att regeringen värnar goda och långsiktiga villkor för produktionen inom de areella näringarna samt fortsatta forsknings- och innovationsinsatser som är nödvändiga för att möta framtida klimat- och miljöförändringar och stärka konkurrenskraften.

Utskottet har behandlat frågor om forskning och innovation tidigare, bl.a. i betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige. Av betänkandet framgår att utskottet delar regeringens uppfattning att ett fungerande kunskaps- och innovationssystem är avgörande för såväl landets som olika sektors framtida utveckling och konkurrenskraft. Utskottet lyfter även fram vikten av den behovsmotiverade forskningen och anser i likhet med regeringen att denna är en viktig del av forskningen. För en konkurrenskraftig livsmedelskedja krävs också forskning om och utveckling av framtida livsmedel.

När det gäller växtförädling framgår det av budgetpropositionen att regeringen identifierat växtförädling för den svenska och nordiska marknaden som en viktig åtgärd för ökad produktivitet och ökad hållbarhet, vilket kräver ett ökat offentligt engagemang i förädlingen av växtsorter. Fler lönsamma grödor innebär möjlighet till diversifiering av odlingen som därmed även kan bidra till ökad biologisk mångfald. En långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i hela Sverige förutsätter tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet, vilket även framhålls i livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104). Vidare anför regeringen i budgetpropositionen att nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden är av stor vikt i ett förändrat klimat, för en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi och för en stärkt konkurrenskraft i jordbruket. Regeringen föreslår därför en satsning på ett kompetenscentrum för växtförädling, se anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.

I livsmedelsstrategin framhålls även att nya tekniska metoder och innovationer bör utnyttjas för att säkerställa tillgång till lokala och regionala sorter samt för att bidra till största möjliga utnyttjande av produktionsresurser och till jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat. Av utskottets behandling av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23) framgår att utskottet i likhet med regeringen anser att en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige förutsätter tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet. Växtförädling är en viktig del i ett framtida hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk. Utskottet välkomnar särskilt regeringens avsikt att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för växtförädling för att förnya den svenska växtförädlingen och bidra till ett starkt centrum för teknikutveckling, forskning och kompetensförsörjning i nära samarbete med branschen.

Regeringen har även inom ramen för livsmedelsstrategin förstärkt insatser för nordisk växtförädling genom ett ökat stöd till offentlig-privat partnerskap för växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Syftet med stödet är att möjliggöra ytterligare forskningsprojekt inom ramen för partnerskapets verksamhetsområde. Formas ska senast den 28 februari årligen lämna in en delrapport om uppdragets genomförande och resultat och senast den 28 februari 2020 en slutrapport.

När det gäller övergödning anförs i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20) att det svenska landsbygdsprogrammet är ett viktigt styrmedel i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. För närvarande planeras ett pilotprojekt vid Jordbruksverket med start 2018 för att analysera om resultat och värdebaserade styrmedel inom landsbygdsprogrammet är lämpligt för insatser mot övergödning. Kunskapen om enskilda åtgärders effektivitet måste förbättras, och ny teknik behöver övervägas för att öka möjligheterna att nå miljökvalitetsmålet.

Vidare anför regeringen att incitamenten till ett effektivt åtgärdsarbete i områden där insatserna fortfarande är otillräckliga behöver stärkas. Det samlade åtgärdsarbetet bör i ökad utsträckning fokusera på insatser som är kostnadseffektiva och som kan ge tydliga resultat i miljön. Regeringen avser även att tillsätta en bred utredning om övergödning som ska titta på åtgärder inom de sektorer som ger störst bidrag till övergödningen, dvs. industri, jordbruk och kommunala reningsverk, för att minska tillförsel av kväve och fosfor till kretsloppet, öka återcirkulering samt få till åtgärder där de gör störst nytta.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2018 till anslaget 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Propositionen

Regeringen föreslår att nedsättningen av slakteriavgifter, som tidigare har redovisats inom anslaget 1:14 Livsmedelsverket, fr.o.m. 2018 ska redovisas inom anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 107 237 000 kronor för 2018 till anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.

Anslaget får användas för nedsättning av slakteriavgifter.

Nytt anslag

Motionen

Enligt kommittémotion 2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD) i denna del bör ett nytt anslag med benämningen Djurvälståndersättning införas. Inom detta anslag bör 320 000 000 kronor avsättas. Sverigedemokraterna anser att det är i harmoni med ambitionerna om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid. Med detta tillkommer dock arbete och kostnader, vilket innebär en konkurrensnackdel för de svenska bönderna. Motionärerna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år.

Kompletterande uppgifter

Djurvälståndersättning kan endast betalas för något som leder till ökad välfärd för djuren. Det är inte möjligt att betala för något som redan är lagstiftat eller som redan utförs av djurhållarna som en följd av t.ex. branschöverenskommelser. Vid utformningen av ersättningsnivåer är det den svenska lagstiftnings- och praxisnivån som är utgångspunkten, inte EU-nivån, och ersättningen ska enligt Näringsdepartementet kunna styrkas med en kalkyl som visar på merkostnader och/eller intäktsbortfall som de ökade kraven medför (bet. 2015/16:MJU2).

Djurvälståndersättningar är en typ av jordbrukarstöd med syftet att förstärka arbetet med djurvälstånd genom att ge djurhållare ersättning för extra djuromsorg. Tre av ersättningarna ingår i landsbygdsprogrammet 2014–2020. Stöden finansieras gemensamt av EU och Sverige och bidrar till att nå målen med Europas tillväxtstrategi Europa 2020. Detta gäller ersättning för extra djuromsorg för får, ersättning för extra djuromsorg för saggor och ersättning för utökad klövhälsovård för mjölkkor. I betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige noterade utskottet att arbetet med att förbereda landsbygdsprogrammet efter 2020 kommer att påbörjas efter sommaren 2017 men att det pågår principiella diskussioner om utrymmet för att med dagens regelverk ha djurvälståndersättningar i Sverige. Utskottet konstaterade att regeringen anser att EU-regelverket bör förändras så att det är möjligt att betala

ut djurvälståndssättningar som går utöver EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning även när åtgärderna är nationell praxis eller lagkrav.

Kommissionen presenterade den 29 november 2017 ett inriktningsdokument för den kommande jordbruksreformen (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Framtiden för livsmedel och jordbruk, COM(2017)713). Enligt Näringsdepartementet kan konkreta lagförslag förväntas till sommaren eller tidig höst 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har genom sitt yttrande till finansutskottet (ytr. 2017/18:MJU1y) ställt sig bakom regeringens förslag till ram för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. De ramar för budgetens utgiftsområden som riksdagen har beslutat är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

Enligt utskottets bedömning är den fördelning på anslagen och de bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som regeringen har föreslagit väl avvägda. Utskottet hänvisar i denna del till de kompletterande uppgifter som har redovisats för respektive anslag ovan. Därmed tillstyrker utskottet de anslag inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel som regeringen har föreslagit för budgetåret 2018 och avstyrker oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om bemyndiganden att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden. Samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt avstyrks.

Användning av särskilda kontot under Samefonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner förslaget om att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.

Propositionen

Regeringen föreslår att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av en del av arrendekostnaden för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av stängsel som är nödvändiga för arrendeavtalen.

Riksdagen beslutade 1962 att nettoavkastningen av de s.k. Samefondsskogarna under en tid av 50 år skulle tillföras det som i dag är Samefonden. Fram till 2012, när beslutet upphörde att gälla, betalades avkastningen direkt till Samefonden via Statens fastighetsverk som förvaltar

skogarna på renbetesfjällen. Sedan 2013 betalar Statens fastighetsverk in nettoavkastningen från skogarna på renbetesfjällen till inkomsttitel i stället för att betala avkastningen direkt till Samefonden. Samefonden kompenseras genom anslagsmedel om 1 500 000 kronor årligen via Sametingets regleringsbrev (anslaget 3:1 Sametinget, anslagspost 3 Samefonden, utg.omr. 1). I budgetpropositionen för 2013 uttalades att hälften av anslagsmedlen, dvs. 750 000 kronor årligen, även fortsättningsvis ska avsättas till ett särskilt konto under Samefonden för att betala en del av arrendet för renbete i Härjedalen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23).

På regeringens uppdrag (Jo2008/2170) har, under Jordbruksverkets ledning, avtal om arrenden av vinterbete mellan samebyar och privata markägare förhandlats fram. Arrendet anges till 5 kronor per hektar och år. Samebyarna anser sig dock inte kunna betala hela arrendekostnaden ensamma, utan anser sig behöva extern finansiering för ungefär hälften av kostnaden som totalt uppgår till ca 1 500 000 kronor per år. I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2009 beslutade riksdagen att regeringen får använda en del av de inkomster från Statens fastighetsverk som redovisas under Samefonden för delfinansiering av arrendekostnader för vinterbete för ren i enlighet med de avtal som förhandlats fram av Jordbruksverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län (prop. 2008/09:1 utg.omr. 23, bet. 2008/09:MJU2, rskr. 2008/09:104).

Som en del i ett arrendeavtal ingår villkor om att renar inte ska vistas på privat mark viss tid av året, vilket innebär att ett stängsel, det s.k. Särvfjällsstängslet, uppförts för att avtalet ska kunna följas. Uppförandet har finansierats med bl.a. bygdemedel och medel från Sametinget. I dagsläget finns det dock inte någon finansiering för underhåll av stängslet. Om underhållet inte kan skötas kan inte heller avtalsvillkoren efterföljas tillfredsställande, vilket är en grund för uppsägning av avtalet. Enligt Jordbruksverkets förhandlingsgrupp bör även kostnaderna för stängselunderhållet, i mån av tillgång till medel, finansieras av Samefondens särskilda konto för renbete i Härjedalen.

Regeringen, som anser det angeläget att arrendeavtalen i Härjedalen kommit till stånd och att de kan upprätthållas, delar förhandlingsgruppens uppfattning att den föreslagna finansieringen är lämplig. Länsstyrelsen i Jämtland bör därför få disponera de medel som avsätts till Samefondens särskilda konto, för närvarande 750 000 kronor per år, inte bara för att betala 50 procent av arrendekostnaden utan också för att bekosta underhåll av stängsel som är nödvändiga för arrendeavtalen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker förslaget om att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.

Övriga motioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skogligt basår, agronomutbildningen, uppdrag till SLU, forskning om växtförädling m.m., vetenskaplig utvärdering, utbetalning av jordbrukarstöd och ersättning för skördekadaver.

Jämför reservation 1 (M), 2 (M), 3 (M, SD, KD) och 4 (KD).

Motionerna

SLU:s verksamhet

I motion 2017/18:2195 av Anna Wallén (S) anförs att möjligheten att utöka antalet platser på det skogliga basåret bör ses över. Många som vill utbilda sig till skogsmästare har inte studerat vid ett naturbruksgymnasium. För dessa studenter finns det ett skogligt basår som ger behörighet till skogsmästarprogrammet. Enligt motionären behövs fler platser på det skogliga basåret, särskilt med tanke på den framtida arbetsmarknaden.

I motion 2017/18:2957 av Betty Malmberg (M) föreslås att agronomutbildningen ska motsvara 300 högskolepoäng. I de allra flesta europeiska länder inklusive Danmark, Finland och Norge är agronomutbildningen uppdelad i tre plus två år. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har vid olika tillfällen begärt att agronomutbildningen ska bli femårig med motiveringen att agronomen i yrkeslivet har samma krav på avancerade kunskaper och färdigheter som de övriga femåriga SLU-programmen som redan är anpassade till Bologna-modellen ger.

Enligt kommittémotion 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 35 bör SLU få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Konkurrenskraftsutredningen föreslår att SLU, i samarbete med näringslivet och svensk och internationell expertis inom universitet och högskolor, får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Vidare föreslår utredningen att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom landsbygdsprogrammet. Motionärerna anser att utredningens förslag är en viktig utgångspunkt och bör genomföras. I yrkande 36 i samma motion anförs att SLU bör få i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

Forskningsfrågor

Enligt kommittémotion 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 39 och motion 2017/18:2164 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 bör

utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige och i övriga EU bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Det är enligt motionärerna viktigt att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling inklusive framtagandet av genetiskt modifierade organismer (GMO) tas till vara i framtiden.

Enligt motion 2017/18:2164 (M) yrkande 3 måste begreppet relevans vid bedömning av forskning innefatta de samhällsutmaningar som världen står inför. Sådan forskning som använder genteknik eller genredigering är i högsta grad relevant för framtiden, inte minst med tanke på de utmaningar som världen står inför när det gäller att med mindre miljöpåverkan kunna föda allt fler människor och ersätta fossil energi med bioenergi.

Enligt motion 2017/18:3345 (M) yrkande 38 bör en översyn göras av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar. Teknikutvecklingen inom primärproduktionen och livsmedelsförädlingsindustrin går med snabba steg framåt. För att målen i livsmedelsstrategin ska kunna nås när det gäller stärkt konkurrenskraft, ökad livsmedelsproduktion och värdnad miljö, behöver nya tekniker bejakas och prioriteras. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid, och vid marknadsintroduktion är teknikerna ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av den förenklas.

Utbetalning av jordbrukarstöd

Enligt kommittémotion 2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 29 bör regeringen säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid. Dagens regler för lantbruket gör att många lantbrukare är beroende av EU-stöd. Särskilt tydligt har detta varit för mjölkbönderna, som under de senaste åren har drabbats av det låga marknadspriset för mjölk. I denna svåra situation har Jordbruksverkets utbetalningar av jordbrukarstöden försenats, vilket är mycket olyckligt för svenskt lantbruk.

I kommittémotion 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16 anförs att EU-ersättningarna bör betalas ut så snart som möjligt. En bidragande orsak till många svenska mjölkbönders likviditetskris är enligt motionärerna de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under s.k. mjölkkriser är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid.

Skördeskador

Enligt kommittémotion 2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 20 bör man utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. Konkurrenskraftsutredningen anför att det finns skäl att överväga att utveckla ett system för ersättning vid angrepp av vissa allvarliga växtskadegörare. Systemet bör enligt motionärerna så långt

som möjligt bygga på existerande struktur med Jordbruksverket och länsstyrelserna som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Kompletterande uppgifter

SLU:s verksamhet

För att fler behöriga sökande ska kunna få plats på högskoleutbildningar föreslår regeringen en utökning av resurserna till högskoleutbildning i hela landet. Satsningen ska inledas 2018. Under avsnittet om anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet redovisas att regeringen föreslår att anslaget 2018 ska ökas med 6 480 000 kronor med anledning av detta. En förstärkning av anslaget med anledning av utbyggnaden av högskolan planeras även för de följande två åren.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har sedan högskolereformen 2007 begärt en förlängning av agronomexamen till att omfatta fem år (300 högskolepoäng) för att den ska vara likvärdig med övriga utbildningar vid SLU på avancerad nivå och bättre stämma överens med studenternas egna val vad gäller studietid. Enligt Näringsdepartementet är frågan under beredning inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen anför regeringen att SLU står sig väl i jämförelse med andra universitet. SLU hamnar på nionde plats bland världens mindre universitet i Times Higher Education Ranking och är tio i topp i världen i ämnena skogsvetenskap, markvetenskap, veterinärmedicin och biodiversitet enligt Center for World University Rankings.

Livsmedelsstrategin pekar enligt regeringen ut behov av kunskap och innovation inom livsmedelskedjan. Med de satsningar som nu görs för att stärka innovation och forskning tas viktiga steg för en förbättrad beställarroll och bättre samordning i livsmedelskedjan för att identifiera forsknings- och innovationsbehoven. Nya initiativ för behovsmotiverad forskning tas, och en utbyggnad av ett forskningsprogram med industridoktorander kommer enligt regeringen att ge en ökad samverkan mellan akademien och näringslivet.

Enligt regeringen är det totalt sett minskade antalet studenter vid SLU oroande på sikt. Några utbildningar som är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen har för få sökande. Även antalet forskarstuderande minskar. En stor del av den forskning som bedrivs vid SLU har stor relevans för målsättningen om hållbar utveckling, och SLU:s geografiska spridning gör att SLU bidrar med utveckling av det gröna näringslivet i hela landet. För att bibehålla och förnya kompetensen inom området behövs, i linje med SLU:s pågående engagemang och strävan, internationellt samarbete och en fortsatt integration av fortlöpande miljöanalys i både utbildning och forskning. Både SLU och Formas visar enligt regeringen på ett starkt engagemang och deltar i internationellt samarbete på olika sätt både inom och utanför Europa.

Av propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) framgår att regeringen, när det gäller utbildning, anser att relevanta utbildningsanordnare även fortsättningsvis bör

följa utvecklingen i livsmedelssektorn och eftersträva att möta de kompetensbehov som finns inom området. Att det finns attraktiva utbildningar på alla nivåer och med inriktningar som motsvarar behoven i livsmedelskedjan är en strategisk fråga för företagens konkurrenskraft och hållbara utveckling. Utbildning för en livsmedelssektor med framtidstro, som är attraktiv att arbeta inom, bör attrahera ungdomar och vuxna som funderar på att byta yrke. Detta gäller såväl utbildning på gymnasienivå som utbildning på yrkeshögskole- och högskolenivå. Högre utbildning har enligt regeringen stor betydelse för innovationsarbetet i företag, vilket konstateras av bl.a. OECD. Lantbrukets omstrukturering mot större enheter och mer kunskapsintensiva verksamheter ställer andra krav på utbildning och rådgivning än tidigare. För att möta dessa behov pågår en översyn av såväl agronomprogrammet som hortonomprogrammet inom SLU.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet arbetar SLU med att identifiera utvecklingsmöjligheter för att öka antalet kvalificerade sökande till de yrkesprogram som har lågt söktryck och där kompetensen är efterfrågad av samhället och akademien. Hortonomprogrammet är den utbildning som trots riktade satsningar inte har brutit trenden av sjunkande söktryck. Från och med hösten 2018 genomför SLU därför en ny förstärkt arena för trädgårdsutbildning. Det innebär att nuvarande struktur för hortonomprogrammet och utbildningen trädgårdsingenjör/odling förändras. Båda utbildningarna kommer nu att ha en grundutbildning på tre år och ett masterprogram på två år. Detta ger bl.a. möjlighet för trädgårdsingenjörer att studera trädgårdsvetenskap på avancerad nivå och ökar samarbetsmöjligheterna med de fakultetsövergripande masterprogrammen. När det gäller agronom- och jägmästarutbildningarna kan en liknande utveckling komma att ske. Det finns dock flera olika vägar som diskuteras för att utveckla dessa program, och några förändringar av programmen kommer inte att ske till höstterminen 2018.

Forskningsfrågor

Som framgår under avsnittet om anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet föreslår regeringen att ett kompetenscentrum för växtförädling ska inrättas för att säkra tillgången till växtsorter och biomassa i ett förändrat klimat. Regeringen föreslår med anledning av detta att anslaget 1:23 ökas med 20 000 000 kronor 2018, och föreslår även anslagsförstärkningar för 2019 och 2020.

Av propositionen framgår även att regeringen har förstärkt insatserna för nordisk växtförädling genom ett ökat stöd till offentlig-privat partnerskap för växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Regeringen har även gett Formas i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt tvärvetenskapligt forskningsprogram för livsmedelssektorn. Syftet är att stärka behovsmotiverad forskning, öka fokus på produktutveckling och innovation

samt kommersialisera forskningsresultat inom livsmedelsområdet. En viktig aspekt för programmet är också frågornas relevans för samhällets utmaningar.

Av propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) framgår att regeringens ambition är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken måste svara mot globala och nationella samhällsutmaningar och samhällsbehov. De statliga forskningsfinansiärerna spelar en betydelsefull roll för att stödja både grundforskning och behovsmotiverad forskning inom olika områden. För att möta samhällsutmaningarna behövs forskningsbaserad kunskap liksom samverkan mellan högskolan och samhället i övrigt för att få fram nya hållbara lösningar.

Enligt Näringsdepartementet omfattas användningen av GMO-teknik i huvudsak av harmoniserade EU-regler. Försöksverksamhet i miljön av GMO omfattas av reglerna om avsiktlig utsättning av GMO. Det finns ett större nationellt utrymme när det gäller fältförsök, dvs. det är Jordbruksverket som bestämmer att tillräckligt med försiktighetsåtgärder är vidtagna och som sedan kontrollerar detta. När det gäller försöksverksamhet i fråga om GMO i laboratorier och i vissa växthus är reglerna om innesluten användning tillämpliga. Avsiktlig utsättning av GMO, i det här fallet genetiskt modifierade växter, och inneslutning av genetiskt modifierade mikroorganismer, inklusive cellkulturer av växter, omfattas av det harmoniserade regelverket. Nationellt regleras endast innesluten användning av GMO som sker inomhus med inneslutningsåtgärder. Vilka inneslutningsåtgärder som krävs är dock reglerat inom EU. Det pågår inga diskussioner på EU-nivå om att ändra EU-reglerna. För närvarande pågår inte heller någon översyn av det nationella regelverket för avsiktlig utsättning och innesluten användning.

Utbetalning av jordbrukarstöd

I budgetpropositionen anges att Jordbruksverket betalade ut 96 procent av 2016 års gårdsstöd till lantbrukarna före årsskiftet. Jordbruksverket verkställde delutbetalningar på 90 procent till merparten lantbrukare i december 2016. Slututbetalningar gjordes under andra kvartalet 2017. Av direktstödet har nötkreatursstödet utgjort 13 procent av faktiskt utbetalt belopp, stöd till unga 1 procent och förgröningsstödet 30 procent. Resterande har utgjort gårdsstöd. Sommaren 2016 presenterade Europeiska kommissionen ett krispaket riktat främst till EU:s mjölkbönder. Sverige fick enligt regeringen ca 65 000 000 kronor i exceptionellt anpassningsstöd. Regeringen har valt att betala ut stöd till alla mjölkföretag som är anslutna till kvalitetsprogram.

När det gäller utbetalningen av stöd sökt 2017 är enligt Jordbruksverket planerna att lantbrukarna ska få slutbetalningen av miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och för vallodling, ersättning för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion och kompensationsstödet fr.o.m. december 2017. Utbetalningarna för 2017 av

gårdsstödet, förgröningsstödet, stödet till unga och nötkreatursstödet ska påbörjas i slutet av december 2017.

När det gäller eftersläpningar av vissa utbetalningar anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) den 13 september 2017 i ett svar på fråga 2016/17:1894 att regeringen bedömer att Jordbruksverket har de resurser som verket behöver för att slutföra arbetet med att införa den nya jordbrukspolitiken. Regeringen följer därför enligt ministern noga Jordbruksverkets arbete med att nu komma till rätta med eftersläpningarna i utbetalningarna.

Skördeskador

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) lämnade den 12 september 2016 följande svar på fråga 2015/16:1541 om stöd vid skördeskador.

Det tidigare skördeskadeskyddet infördes 1961 och avskaffades efter 1994 genom ett riksdagsbeslut. Motiven var flera; EU-medlemskap och höjd arealersättning, införande av periodiseringsfonder samt det faktum att skördeskadesystemet ansågs vara komplicerat. Systemet var administrativt betungade och det fanns svårigheter att göra rättvisa uppskattningar av förlusterna. Vidare fonderades medel då skördeskador inträffar oregelbundet.

Dagens gårdsstöd kan ses som en form av grundskydd, eftersom stödträterna ger en garanterad inkomst oberoende av produktion. Jordbruksföretag har även möjlighet att jämna ut sina inkomster genom att göra skattemässiga avdrag för avsättning till periodiseringsfond.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Införs sådana möjligheter måste tillräckliga medel avsättas inom landsbygdsprogrammet, oavsett om de används eller ej. Det innebär därför en risk för att medel låses in. Sverige har valt att inte använda denna möjlighet i landsbygdsprogrammet och vid remitteringen har näringen inte haft några synpunkter på det.

Jag känner stor sympati för de lantbrukare som drabbats av skördeskador och förstår att det är extra tufft för mjölkbönderna. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka mjölkföretagen på andra sätt.

Utskottets ställningstagande

SLU:s verksamhet

Utskottet noterar inledningsvis att regeringen föreslår en utökning av resurserna till högskoleutbildningen i hela landet fr.o.m. 2018. Som framgår ovan kommer även Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) att få del av denna resursförstärkning.

Utskottet anser att det är glädjande att SLU rankas högt bland världens lantbruksuniversitet. SLU arbetar för närvarande med att utveckla agronom- och hortonomutbildningarna för att få en ökning av kvalificerade sökande till dessa program. Det diskuteras även hur agronom- och jägmästarprogrammen

kan utvecklas. Frågan om en förlängning av agronomexamen till att omfatta fem år är under beredning inom Regeringskansliet.

Under avsnittet Regeringens resultatredovisning ovan anför utskottet att det är önskvärt att regeringen återkommer i nästa års budgetproposition med en utvecklad redovisning av problemet med bl.a. för få sökande till vissa program.

Som utskottet anförde i betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige bör relevanta utbildningsanordnare även fortsättningsvis följa utvecklingen i livsmedelssektorn och eftersträva att möta de kompetensbehov som finns inom området. Det pågår många olika processer med att säkerställa kompetensförsörjningen i Sverige, även för de gröna näringarna.

I avvaktan på det pågående arbetet anser utskottet att motionerna 2017/18:2195 (S), 2017/18:2957 (M) och 2017/18:3345 (M) yrkandena 35 och 36 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Forskningsfrågor

Som utskottet tidigare anförts förutsätter en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet. Växtförädling är således en viktig del i ett framtida hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk. Vid godkännande av nya sorter på marknaden bör det göras en bedömning utifrån varje enskild grödas samlade egenskaper och effekter, oavsett vilken växtförädlingsteknik som används (bet. 2016/17:MJU23). I budgetpropositionen föreslår regeringen att ett kompetenscentrum för växtförädling inrättas för att säkra tillgången till växtsorter och biomassa i ett förändrat klimat. Av propositionen framgår även att regeringen har förstärkt insatserna för nordisk växtförädling genom ett ökat stöd till offentlig-privat partnerskap för växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Av propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) framgår att regeringens ambition är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken måste svara mot globala och nationella samhällsutmaningar och samhällsbehov. De statliga forskningsfinansierarna spelar en betydelsefull roll för att stödja både grundforskning och behovsmotiverad forskning inom olika områden. För att möta samhällsutmaningarna behövs forskningsbaserad kunskap liksom samverkan mellan högskolan och samhället i övrigt för att få fram nya hållbara lösningar. Utskottet ansluter sig till denna bedömning. En viktig aspekt för det forskningsprogram för livsmedelssektorn som Formas ska inrätta är bl.a. frågornas relevans för samhällets utmaningar.

Det planeras, som nämnts ovan, ingen översyn inom EU av reglerna för användning av GMO-teknik. Inte heller pågår någon översyn av det nationella regelverket.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna 2017/18:3345 (M) yrkandena 38 och 39 och 2017/18:2164 (M) yrkandena 2 och 3 bör avstyrkas.

Utbetalning av jordbrukarstöd

Utskottet konstaterar att Sverige under flera år har kunnat betala ut merparten av jordbrukarstöden redan i december månad det innevarande stödåret. När det gäller de eftersläpningar som finns för vissa utbetalningar följer regeringen noga Jordbruksverkets arbete med utbetalningarna och bedömer att verket har tillräckliga resurser för detta. Motionerna 2017/18:3345 (M) yrkande 29 och 2017/18:3426 (KD) yrkande 16 bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

Skördeskador

Utskottet delar den bedömning om stöd vid skördeskador som landsbygdsministern redovisar i frågesvaret ovan. Utskottet anser därmed att motion 2017/18:3426 (KD) yrkande 20 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. SLU:s verksamhet, punkt 4 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 35 och 36 samt avslår motionerna

2017/18:2195 av Anna Wallén (S) och

2017/18:2957 av Betty Malmberg (M).

Ställningstagande

Konkurrenskraftsutredningen föreslår att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i samarbete med näringslivet och svensk och internationell expertis inom universitet och högskola ska få i uppdrag att analysera och lämna förslag om hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Vidare föreslår utredningen att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften ska prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom landsbygdsprogrammet. Vi anser att utredningens förslag är en viktig utgångspunkt och bör genomföras.

Därutöver behövs det insatser för att göra universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn mer attraktiva. Vi föreslår därför att SLU får i uppdrag att i samarbete med relevanta intressenter se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

2. Forskning m.m., punkt 5 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:2164 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 och
2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 38 och 39 samt
avslår motion
2017/18:2164 av Betty Malmberg (M) yrkande 3.

Ställningstagande

För att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling – inklusive framtagandet av genetiskt modifierade organismer (GMO) – tas till vara i framtiden anser vi att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige och i övriga EU ska bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Det är viktigt att forskningsfinansiärer inte avslår ansökningar där genmodifierade växter ingår.

Teknikutvecklingen inom primär- och livsmedelsförädlingsindustrin går framåt med snabba steg. För att målen i livsmedelsstrategin ska kunna nås – när det gäller stärkt konkurrenskraft, ökad livsmedelsproduktion och värnad miljö – behöver nya tekniker bejakas och prioriteras. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid, och vid marknadsintroduktion är teknikerna ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av tekniken förenklas. Vi anser att de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen bör ses över i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar.

3. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 6 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Runar Filper (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 29 och
2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Dagens regler för lantbruket gör att många lantbrukare är beroende av EU-stöd. Det är därför viktigt att Jordbruksverkets utbetalningar av jordbrukarstöden görs i tid. Särskilt tydligt har detta varit för mjölkbönderna,

som under de senaste åren drabbats av det låga marknadspriset på mjölk, samtidigt som utbetalningarna av jordbrukarstöden har försenats. Under s.k. mjölkkriser är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under lång tid. Vi anser att regeringen måste säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid för att underlätta böndernas likviditetssituation och för att låta pengarna komma till nytta i den svenska ekonomin.

4. Skördeskador, punkt 7 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Sedan det statliga skördeskadeskyddet avskaffades har man från Lantbrukarnas Riksförbunds (LRF) sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskador till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Inte heller i andra länder erbjuds rent kommersiella försäkringar mot skördeskador. Alla försäkringar har i stället någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering när det gäller skördeskador i Sverige innebär att bönderna har en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor.

Konkurrenskraftsutredningen anför i sitt betänkande SOU 2015:15 att det finns skäl att överväga om man bör utveckla system för ersättning vid angrepp av vissa allvarliga växtskadegörare. Tyvärr lämnas inget konkret förslag vare sig av utredningen eller i regeringens proposition.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet riskerar att bli ganska ineffektivt. Kristdemokraterna anser att det finns anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I ett sådant system bör ersättning i princip endast betalas ut vid totalskada på 100 procent. Systemet bör så långt som möjligt bygga på existerande struktur

med Jordbruksverket och länsstyrelserna som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M) anför:

I motionen Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018 (2017/18:3681) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Moderaterna är partiet för de som jobbar, de som vill jobba och de som har jobbat. Därför föreslår vi reformer för att öka jobbchanserna för att alla som vill jobba, men som av olika anledningar står utanför, ska få chansen på den svenska arbetsmarknaden. Ansträngningar ska löna sig och alla ska ha möjligheten att försörja sig själva. Denna utgångspunkt är också helt nödvändig om vi ska lösa vår tids stora utmaning – integrationen av alla de som är nya i Sverige.

Samtidigt som det behöver löna sig bättre att jobba och samtidigt som statens kärnuppgifter måste stärkas behöver vi också rusta Sverige inför nästa lågkonjunktur. När den kommer ska Sverige kunna möta den med en aktiv stabiliseringspolitik som inte drabbar samhällets svagaste. Det kräver en mer återhållsam inriktning på politiken i dagens högkonjunktur. Vi moderater har därför ett finansiellt sparande som är 10 miljarder kronor starkare än regeringens varje år. Kombinationen av offensiva satsningar och en stramare finanspolitik blir möjlig genom tydliga prioriteringar, där jobb, trygghet och välfärd alltid går före bidrag och subventionspolitik.

Riksdagen har den 22 november 2017 ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 23. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2017/18:3865.

För Moderaterna är det självklart att hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Människor och företag över hela vårt land ska ges möjligheter att växa och utvecklas. Det är för oss självklart att stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb skapas i hela landet. Vår politiska inriktning för att stärka landsbygden handlar främst om reformer och regelförenklingar.

Avstånd är en stor nackdel för jordbrukets och skogsnäringens konkurrenskraft. Moderaterna anser att kostnaderna för jordbrukets och

skogsnäringens transporter ska ligga på nivåer som inte hämmar konkurrenskraften. Dessvärre höjer regeringen återkommande skatten på drivmedel och har dessutom för avsikt att införa en avståndsbaserad lastbilsskatt. Moderaterna avvisar skadliga skattehöjningar på transporter. I stället satsar vi långsiktigt på ett ökat avdrag för koldioxidskatt på diesel som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket. Vi ökar nedsättningen med 50 öre per liter diesel jämfört med regeringen.

Moderaterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 60 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 375 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

När det gäller anslaget 1:8 Statens jordbruksverk är vår uppfattning att anslaget bör minskas med 10 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Viltkött är klimatsmart och miljövänligt. Moderaterna vill förbättra möjligheterna till jakt och göra viltkött mer tillgängligt. För att öka efterfrågan på viltkött, främst i de offentliga köken, vill vi göra en tidsbegränsad satsning där Jordbruksverket får i uppdrag att inom ramen för ett pilotprojekt bygga upp starkt infrastruktur för hantering av viltkött. Projektet ska utföras i samarbete med Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. Vi satsar 5 000 000 kronor årligen på projektet under perioden 2018–2020 genom en omfördelning av medel från anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

När det gäller anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor är Moderaterna av uppfattningen att det bör minskas med 60 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Livsmedelsexporten är en av våra mest framgångsrika exportgrenar. Ökad export är en grundbult för att öka svenskt livsmedelsföretagande och svensk livsmedelsproduktion. Svensk mat är i världsklass, och vi har all anledning att arbeta för en ökad livsmedellexport. För att öka livsmedelsexporten får Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram ett paket för ökad livsmedellexport i vilket livsmedelsattachéer på viktiga marknader och en exportportal ingår. Paketet uppgår till 10 000 000 kronor årligen och finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget 1:15.

Moderaterna är av uppfattningen att anslaget 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m. bör minskas med 10 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vi anser att anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör minskas med 240 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Väl fungerande bredbandsuppkoppling och telefoni är i dag en grundläggande förutsättning för att människor ska kunna bo och verka på landsbygden. Med snabbt bredband och god telefontäckning förenklas både människors och företags kontakter med myndigheter och företag. Inom ramarna för landsbygdsprogrammet 2014–2020 satsade Alliansen 3 250 000 000 kronor för att nå målet om att 90 procent av alla hushåll och företag i landet ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020. För att nå målet inrättades genom Alliansens förslag bredbandskoordinatorer med uppdrag att koordinera och effektivisera bredbandsutbyggnaden. Alliansens satsning för

bredbandsutbyggnad har varit lyckad, och efterfrågan av stöd har varit stor. Samtidigt som det är glädjande att medlen kommer till användning ser vi att det finns ett behov av att skjuta till mer medel för att nå bredbandsmålet till 2020. Moderaterna förstärker därför bredbandssatsningen inom anslaget 1:17 med 150 000 000 kronor 2018, 250 000 000 kronor 2019 och 350 000 000 kronor 2020, vilket totalt uppgår till 850 000 000 kronor fr.o.m. 2017.

Vad gäller anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket anser Moderaterna att det bör minskas med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 25 000 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Vad gäller anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning anser Moderaterna att det bör ökas med 20 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det finns ett stort behov av forskning som stärker konkurrenskraften inom livsmedelsproduktionen. Vi gör därför en satsning med 10 000 000 kronor på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet, inklusive strategisk samordning för de främsta statliga forskningsfinansiärerna (Formas, Vinnova, Vetenskapsrådet och Forte). Satsningen finansieras genom en omfördelning av medel från anslaget 1:23. Vidare satsar vi 10 000 000 kronor på Formas till följd av Moderaternas forskningsmotion.

2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 22 november 2017 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 19 253 779 000 kronor 2018 (bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). Eftersom Sverigedemokraternas förslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för vårt förslag. Därför väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Sverigedemokraternas politik inom utgiftsområde 23. Vårt budgetalternativ bör ses som en helhet. Vi står fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområde 23 borde ha utformats i enlighet med förslagen i Sverigedemokraternas motion 2017/18:2527. Dessutom ställer vi oss bakom motion 2017/18:3384.

Sverigedemokraterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 35 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vi avvisar regeringens satsningar på att skapa enkla gröna jobb och nya medel till en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper.

Vidare anser vi att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 270 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Sverigedemokraterna avvisar regeringens satsningar på enkla gröna jobb inom naturvård och markvård, medel för att kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika

brukningsenheter möjlighet till områdesskydd och medel för naturvårdande skötsel av skyddade skogar.

När det gäller anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder anser Sverigedemokraterna att det bör ökas med 5 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Missförhållanden i landets djurparker har uppmärksammats de senaste åren, och för att säkerställa att man lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. anser vi bör ökas med 5 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skador av vilt och ersättningar för sådan skada. Flera av viltstammarna, t.ex. varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Vidare kan ökade utbetalningar till följd av viltskador också förutses.

Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Vi har en utmärkt geografi för att bedriva små och stora vattenbruk i hav, sjöar och andra vattendrag, men relativt lite av de svenska vattenbruksprodukterna når de svenska konsumenterna. Samtidigt är importen av fiskeprodukter för konsumtion till Sverige omfattande. Det finns utan tvivel utrymme för en ökad andel svenska fiskeprodukter på den svenska marknaden, vilket dessutom skulle bidra till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel. Sverigedemokraterna vill förstärka anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag i syfte att stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det handlar om åtgärder som förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och i ett ekonomiskt perspektiv stöd till t.ex. forsknings- och avelsprogram.

Synen på livsmedelssäkerhet, antibiotikaanvändning, tillväxthormoner, djurtransporter, brutala djurhållningsformer och slaktmetoder skiljer sig ofta åt mellan Sverige och många andra EU-länder. Sverigedemokraterna vill stärka svensk livsmedelsproduktion eftersom vi anser att det förutom att det gynnar oss ekonomiskt bidrar till kvalitet och insyn i produktionsförhållanden. I den mån vi importerar livsmedel måste konsumenten tillförsäkras trovärdiga kontroller. Det kommer ständigt nya rapporter om livsmedelsbedrägerier, om både innehåll, djurslag och direkt olämpliga tillsatser. Ett lika vanligt som oacceptabelt exempel på fusk är att märka om utländskt kött till svenskt. Sverigedemokraterna vill höja anslaget 1:14 Livsmedelsverket med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag för att förstärka och intensifiera arbetet med livsmedelskontroller.

Sverigedemokraterna anser att Sverige behöver öka sin livsmedelsproduktion. Det långsiktiga målet måste vara att de livsmedel som konsumeras i Sverige också i högsta möjliga utsträckning produceras här. Vi vill därför höja anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor med

20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag för att förstärka en konkurrenskraftig svensk livsmedelssektor.

Sverigedemokraterna föreslår att 320 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Djurvälståndersättning. Sverige är det enda landet i EU med lagstadgat beteskrav, vilket innebär att korna måste beta utomhus mellan två och fyra månader beroende på klimat. Bete ger korna bättre hälsa och möjlighet till naturligt beteende. Betande djur bidrar också till andra värden som exempelvis öppna landskap och biologisk mångfald. Vi anser att det är i harmoni med våra ambitioner om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid, men det kan också innebära en konkurrensnackdel för bönderna i och med att arbete och kostnader tillkommer. Vi i Sverigedemokraterna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. För den enskilda näringsidkaren skulle det innebära en ekonomisk lättnad och en viktig åtgärd för att värdesätta vår svenska mjölkproduktion.

Att lantbruks- och skogsbruksföretag betalar mer skatt på drivmedel än de i våra grannländer är ett problem som uppmärksammats av många. Sverigedemokraterna höjer därför återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk till en nivå som motsvarar dansk nivå, en utelämnad inkomst för staten på 1 990 000 000 kronor. Skatt på bränsle är en viktig inkomstkälla för staten, men bortfallet av inkomsten är hanterbart i relation till att lantbrukets konkurrenskraft stärks.

I landsbygdsprogrammet 2007–2013 fanns en möjlighet för den som äger överlopsbyggnader, dvs. gamla ladugårdar och uthus som inte längre brukas eller behövs för gårdens drift, att få stöd för restaurering av dessa. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör se över möjligheten att ta fram ett större och mer riktat stöd till just restaurering av överlopsbyggnader.

3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Mitt i en stark internationellt driven högkonjunktur växer problemen i svensk ekonomi. Tudelningen ökar på den svenska arbetsmarknaden, där utsatta grupper utgör en allt större del av de arbetslösa. Det finns samtidigt en klyvning mellan de orter som vunnit på strukturomvandlingen och följt med i den globala uppgången, och de som ställts utanför. Regeringen bedriver i det läget en oansvarig löftespolicy som minskar det strukturella sparandet och förstärker obalanserna och riskerna för en överhettning, i stället för att använda de goda tiderna för att skapa en hållbar grund för långsiktig tillväxt. Till skillnad från regeringen vill Centerpartiet vara sparsamma när konjunkturen är god, både för att ha resurser att mota nästa kris och för att inte förstärka riskerna för en överhettning som kan leda till en ny kris. Vi sparar 10 miljarder kronor mer än regeringen 2018 och totalt 30 miljarder mer 2018–2020.

En stor utmaning för Sverige och en viktig uppgift för Centerpartiet är att bryta den regionala klyvningen. Landsbygdens utmaningar är i grunden en spegling av hela Sveriges utmaningar. Det finns en tudelning mellan såväl

människor som orter. För att ge hela landet möjlighet att växa krävs en kraftfull jobb- och företagarpolitik. För landsbygden är inte minst de gröna näringarna viktiga. De skapar jobb såväl i den egna som i kringliggande branscher, samtidigt som de utgör basen för en klimatsmart omställning av det svenska samhället. Därför är det viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar. Bra företagspolitik, med minskad administrativ regelbörda och lägre kostnader, är den viktigaste politiska åtgärden för att främja företagande, inte minst i de gröna näringarna.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår vi från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför vi i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C).

Centerpartiet anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 62 270 000 kronor totalt i relation till regeringens förslag. Anslaget bör minskas med 7 000 000 kronor till följd av att en tidigare förstärkning om skydd av skog beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas. Vidare bör anslaget minskas med 15 000 000 kronor till följd av att vi avvisar regeringens förslag om gröna enkla jobb, med 20 000 000 kronor till följd av att regeringens förslag om nyckelbiotopsinventering avvisas, med 12 000 000 kronor till följd av att regeringens förslag om laserskanning av skogliga grunddata avvisas och med 6 000 000 kronor till följd av att regeringens förslag om hyggesfritt skogsbruk avvisas.

Vi anser att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 220 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Det bör minskas med 100 000 000 kronor till följd av att en tidigare anslagshöjning för skydd av skog beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas. Anslaget bör också minskas med 120 000 000 kronor till följd av att vi avvisar regeringens förslag om enkla gröna jobb.

När det gäller anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt anser vi att det bör minskas med 570 000 kronor och att anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet bör minskas med 640 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vidare föreslår Centerpartiet att anslaget 1:8 Statens jordbruksverk minskas med 26 010 000 kronor i relation till regeringens förslag. Detta är till följd av att vi anser att en tidigare förstärkning på 8 000 000 kronor beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 och en tidigare höjning av anslaget med 15 000 000 kronor för 3R bör avslutas.

När det gäller anslaget 1:14 Livsmedelsverket anser vi att det bör minskas med 1 320 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslaget 1:15

Konkurrenskraftig livsmedelssektor bör minskas med 25 000 000 kronor i relation till regeringens förslag till följd av att Centerpartiet anser att en tidigare anslagshöjning för främjande av ekologiska livsmedel bör avslutas.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör ökas med 285 000 000 kronor totalt i relation till regeringens förslag. Centerpartiet anser att 250 000 000 kronor bör satsas på bredbandsutbyggnad i hela landet. Anslaget har tidigare minskats med 60 000 000 kronor för en finansiering av Jordbruksverket. Vi anser att dessa medel ska återföras till anslaget. Vidare anser vi att anslaget bör minskas med 25 000 000 kronor till följd av att vi avvisar regeringens förslag om åtgärder för ekologisk konsumtion och produktion. Av samma anledning beräknas anslaget minskas med 50 000 000 kronor 2019 och med 100 000 000 kronor 2020.

Anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur föreslås ökas med 25 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag i syfte att utöka programmet för miljövänliga bränslen i jordbruket. Centerpartiet anser att metangasreduceringsersättningen ska förstärkas och ökar därför anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket med 20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Centerpartiet föreslår att anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. minskas med 10 000 000 jämfört med regeringens förslag till följd av att vi avvisar förslaget om en allmän resursförstärkning. Vidare anser vi att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 7 910 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser även att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning bör minskas med 18 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Det bör minskas med 15 000 000 kronor till följd av att en tidigare anslagshöjning för artprojektet beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas och med 3 000 000 kronor till följd av att en anslagshöjning för en riskvärderingsfunktion beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas.

Centerpartiet föreslår även en lägre uppräkningstakt av pris- och löneomräkningen i förhållande till regeringens förslag, vilket påverkar anslagen 1:1, 1:3, 1:4, 1:8, 1:14 och 1:23.

4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

I motionen En budget som håller ihop Sverige (2017/18:3752) presenteras Liberalernas budgetförslag för 2018. De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att elda på ekonomin och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att

gå från bidrag till jobb. Det är tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Inom majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 23 (mot. 2017/18:3795).

Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Jord- och skogsbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Liberalerna anser att befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Liberalerna välkomnar till viss del regeringens satsning på nyckelbiotoper, vilket framkommer i Liberalernas budgetmotion för utgiftsområde 20 där vi gör särskilda insatser för att skydda värdefulla naturskogar, s.k. gammelskogar. Vidare är vi positiva till regeringens satsning på hyggesfritt skogsbruk inom anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

I årets budgetmotion omprioriterar vi dock vissa belopp för att finansiera andra angelägna satsningar. Liberalerna anser därför att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minska med 103 000 000 kronor totalt och anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket med 529 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Vi avvisar regeringens satsning på enkla gröna jobb då vi har andra mer effektiva åtgärder för att det ska bli billigare och enklare att anställa. Detta innebär att Liberalerna avvisar 15 000 000 kronor inom anslaget 1:1 och 120 000 000 kronor inom anslaget 1:2. För att prioritera andra satsningar i denna budget avvisar vi även regeringens förslag som motsvarar

12 000 000 kronor inom anslaget 1:1. Vi avvisar även skogsbrukssatsningar på 100 000 000 kronor respektive 50 000 000 kronor inom anslaget 1:2.

Liberalerna anser att anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt bör minskas med 22 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag för att prioritera andra satsningar. Vidare anser vi att anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. bör minskas med 15 000 000 kronor och anslaget 1:8 Statens jordbruksverk bör minskas med 126 000 000 kronor totalt i relation till regeringens förslag. För att finansiera andra prioriterade satsningar i denna budget avvisar vi regeringens förslag som motsvarar 8 000 000 kronor inom anslaget 1:8.

Anslaget 1:14 Livsmedelsverket bör minskas med 1 000 000 kronor och anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor med 115 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser Liberalerna att det behövs en återgång till tidigare anslagsnivåer när det gäller anslagen 1:1, 1:2, 1:7, 1:8 och 1:15.

Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Vi är generellt kritiska till att den politik som regeringen driver när det gäller landsbygden och statsbidrag inte har detta tydliga tillväxtperspektiv. Liberalerna anser att pengarna kan komma till bättre nytta om de används för mer långsiktiga och tillväxtfrämjande investeringar. Vi ser ett tydligt behov av satsningar på förbättrad uppkoppling i hela landet och prioriterar därefter. När det gäller anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur anser Liberalerna att det bör minskas med 95 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Vi avvisar satsningar som motsvarar 70 000 000 kronor och 100 000 000 kronor under anslaget. På samma anslag anslår vi i stället 100 000 000 kronor för snabbare utbyggnad av bredband.

Vidare avvisar Liberalerna regeringens satsning på 25 000 000 kronor inom anslaget 1:17 då vi är emot regeringens olika stöd och subventioner till ekologisk odling. Livsmedelsproduktionen ska, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, styras av konsumenternas efterfrågan och inte av stöd, subventioner eller snedvridande regler. Liberalerna har tillsammans med övriga allianspartier och regeringen förhandlat fram övergripande och strategiska mål för en livsmedelsstrategi. Gemensamt slog vi fast att livsmedelsproduktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan. Regeringen har dock satt upp statliga produktionsmål som innebär att 30 procent av jordbruksmarken och 60 procent av den offentliga konsumtionen ska vara ekologiska till 2030, vilket vi anser strider mot de gemensamt uppsatta målen. Liberalernas utgångspunkt med livsmedelsstrategin var att utifrån ett marknads- och konsumentperspektiv presentera förslag på konkreta åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion.

Det är positivt att världsmarknaden för jordbruksprodukter är alltmer avreglerad, men det innebär också nya villkor för svenskt jordbruk. För

svenskt jordbruk är det viktigt att svenska bönder tillåts konkurrera med utländska på mer lika villkor. Det behövs en generell och företagervänlig politik som inte tynger företag med onödig byråkrati och höga skatter på jobb och företagande.

Höga miljö- och djurkrav är ett viktigt signum för svensk livsmedelsproduktion. Svensk mat är klimatsmart och produceras med god djuromsorg och miljöhänsyn. Detta är konkurrensfördelar som måste värnas. Att öppna marknader för handel stimulerar livsmedelsproduktion och effektiv användning av åkermark. EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Jordbrukarstödet, utom stöden för miljöåtgärder och landsbygdsutveckling, ska avvecklas så snart som möjligt liksom EU:s handelshinder mot omvärlden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt.

Utsläpp från det svenska jordbruket kommer till stor del från metan från idisslande djur, användningen av fossila bränslen och indirekt från tillverkningen av mineralgödsel och foder. Samtidigt måste vi se betande djurs betydelse för det öppna landskapet och den biologiska mångfalden. För att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan behöver köttproduktionen bli bättre, men köttkonsumtionen behöver också minska. Marknadsdriven märkning och certifiering av varor är positivt. Metan ökar den globala uppvärmningen, och ett sätt att minska metangasutsläppen är att omvandla metangas från bl.a. gödsel till el och värme. Liberalerna står bakom insatser för miljöförbättrande åtgärder inklusive metangasreducering inom anslaget 1:19 även om vi inte står bakom regeringens fokus på ekologisk odling. Inom utgiftsområde 20 anslår Liberalerna 1 000 000 000 kronor för nationella klimatinvesteringar som bl.a. kan användas till biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket.

När det gäller anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet anser Liberalerna att det bör minskas med 5 000 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, t.ex. övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. För att effektivisera och minimera användningen av sådan gödsel vill Liberalerna införa en läckageskatt. Förändringen beräknas stärka de offentliga finanserna 2018 med 300 000 000 kronor.

I enlighet med klimatavtalet från Paris måste subventionerna till fossila bränslen bort. Vi anser därför att dieselsubventionerna inom jordbruket successivt måste avskaffas.

Vi anser att Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. All djurhållning måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler följs ska skärpas. Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2018–2020 justeras ned med 20 procent årligen. Inom detta utgiftsområde påverkas anslagen 1:1, 1:3, 1:4, 1:8, 1:14 och 1:23.

5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Kristdemokraterna önskar avstår vi från att delta i beslutet och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 23. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut eller behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 23 borde ha begränsats med 797 500 000 kronor på det sätt som framgår av motion 2017/18:3767.

Enligt EU:s energiskattedirektiv är det möjligt för medlemsländerna att tillämpa en lägre skattesats, t.o.m. att sänka skatten till noll, för energi-produkter som används inom jordbruket. Den faktiska skatten på diesel som används inom jordbruket varierar stort mellan de olika EU-länderna. Den genomsnittliga totala skatten ligger på omkring 1,46 kronor per liter. De svenska bönderna betalar en betydligt högre dieselskatt än sina europeiska kollegor. Den svenska dieselskatten för jordbruket uppgår till 4,03 kronor per liter (4,30 kronor per liter fr.o.m. den 1 januari 2019). Kristdemokraterna föreslår att skattenedsättningen av dieselskatten utökas så att den totala skatten på diesel som används inom jordbruket sänks med 1,34 kronor per liter. Därmed uppgår skatten till 2,69 kronor per liter för 2018 och 2,96 kronor per liter fr.o.m. 2019. Ett villkor för att få ta del av sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga använder minst 30 procent icke-fossilt bränsle. Därigenom stärks jordbrukets konkurrenskraft samtidigt som omställningen till en klimatneutral produktion påskyndas. Reformen beräknas kosta 312 000 000 kronor årligen.

Kristdemokraterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 75 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 396 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Regeringen föreslår en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. Vi anser dock att nyckelbiotopsbegreppet är dåligt anpassat efter förhållandena i nordvästra Sverige. Vidare var inte begreppet när det introducerades tänkt som ett verktyg för att stoppa avverkningar. Det finns även en problematik ur rättssäkerhetssynpunkt när nyckelbiotoper inventeras. Om ett virke avverkats i nyckelbiotoper kan det inte certifieras enligt Forest Steward Council (FSC). Detta innebär att nyckelbiotopsinventeringen får en direkt formell och ekonomisk effekt. Det görs inte någon prövning av om inventeringsresultatets ekonomiska effekter för markägaren är proportionella mot det naturvårdande syftet. Det går inte heller att överklaga en nyckelbiotopsinventering. Resultatet blir en

rättsosäkerhet för markägaren. Att staten kan erbjuda ägare till nyckelbiotopsrika marker formellt skydd i utbyte mot ekonomisk ersättning ändrar inte på denna rättsosäkerhet då de redan förlorat en stor del av markens ekonomiska värde.

Regeringens respekt för äganderätten och markägares rättssäkerhet har inte imponerat. När regeringen säger sig vilja stärka allmänhetens delaktighet i naturvårdsarbetet genom bl.a. ökade möjligheter att överklaga skogsbruksåtgärder blir detta ett sätt att vrida makten ur markägarens händer när det gäller brukandet av det egna skogsinnehavet. Nuvarande inventeringsmetodik för nyckelbiotoper leder till tveksamma beslut där skogsmark riskerar att tas ur drift på felaktiga grunder, vilket blir ytterligare ett hinder för landets skogsägare.

Utifrån den osäkerhet som råder om regeringens och myndighetspersoners avsikter att värna rättssäkerheten för skogsägare föreslår Kristdemokraterna att riksdagen avvisar regeringens förslag om satsning på nyckelbiotopsinventering inom anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Vidare anser Kristdemokraterna att anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt bör minskas med 1 000 000 kronor och att anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet bör minskas med 1 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lanbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurståta områden. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av samisk kultur samt viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld. Ett stort problem är att vildsvinen plöjer upp vallodlingar med stora skador som följd. I kampen mot vildsvinen är den enskilda bonden rättslös. Bonden får inget stöd för förlorad skörd, inga pengar för stängsel eller ersättning för tid som måste läggas på avskjutning. Det behövs därför generösare regler för ersättning för de skador som vildsvinen åsamkar. På senare år har skador orsakade av vildsvin ökat kraftigt. Tidigare fanns möjlighet att få statlig ersättning för dessa skador enligt viltskadeförordningen som upphörde 1995. Kristdemokraterna föreslår att markägare ska kunna få ersättning för skador orsakade av klövvilt. Vi anser att anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador bör ökas med 10 000 000 kronor i relation till regeringens förslag för detta syfte. Vidare föreslår Kristdemokraterna för att uppmuntra försäljning av vildsvinskött att staten ska betala kostnaden för trikinest (ca 100 kronor). Detta beräknas kosta 10 000 000 kronor årligen och belastar anslaget 1:7. Kristdemokraterna föreslår därmed att anslaget 1:7 ökas totalt med 20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Vidare anser vi att anslaget 1:8 Statens jordbruksverk bör minskas med 3 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vi anser även att anslaget 1:14 Livsmedelsverket bör minskas med 21 000 000 kronor och anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör minskas med

258 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Kristdemokraterna välkomnar regeringens satsningar på ekologisk produktion och konsumtion. Vi vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att informationen finns tillgänglig för dem som är engagerade och göra det lättare att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Lokala kontrakt kan bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet.

Kristdemokraterna välkomnar även regeringens satsning på betesmarker och slåtterängar. En förutsättning för det öppna landskapet är att marken brukas och betas, och det är därför nödvändigt att den svenska mjölk- och köttproduktionen värnas i alla forum där dess existens ifrågasätts. I detta sammanhang kan även hästnäringens betydelse lyftas fram. Odling av vinterfoder är också nödvändigt för att kunna hålla djur på markerna under sommaren. Vallodling och betesmarker kompletterar således varandra, och båda dessa former av markanvändning bör finnas i hela landet.

Vidare anser vi att anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. bör minskas med 10 000 000 kronor och att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 52 500 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Kristdemokraterna vill se en riktad forskningsatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mer hållbart brukande, bl.a. via insatser som Greppa näringen. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara ur självförsörjningssynpunkt utan också ur miljösynpunkt. Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra. Kristdemokraterna anvisar därför 15 000 000 kronor vardera till forskning om nya grödor och nya trädslag genom att anvisa 30 000 000 kronor ytterligare i förhållande till regeringens förslag till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning. Eftersom vi samtidigt avvisar den ökning av anslaget som regeringen föreslår hamnar Kristdemokraterna på samma nivå som regeringen på detta anslag.

Kristdemokraternas budgetförslag innebär en avveckling av de reformer som introducerades i budgetpropositionen för 2016 och budgetpropositionen för 2017 samt av de reformer som aviserades i budgetpropositionen för 2018 och som inte efterfrågats av Kristdemokraterna.

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2018–2020.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.
2. Riksdagen godkänner förslaget om att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt uppställning i propositionen.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:1029 av Désirée Pethrus (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av jordbruksforskningen för att utveckla förädlingstekniken inför framtidens förändrade klimat och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1561 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på ett övergripande och seriöst plan, via oberoende och statligt finansierade forskare, utreda tillsatsers effekter – i kombination eller enskilt – i livsmedel samt utifrån resultatet skyndsamt föreslå riksdagen lämpliga åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2164 av Betty Malmberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och

teknikneutrala grunder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begreppet ”relevans” vid bedömning av forskning även måste beakta de samhällsutmaningar världen står inför, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2195 av Anna Wallén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka antalet platser på skogligt basår och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2527 av Runar Filper och Martin Kinnunen (båda SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:2606 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2949 av Betty Malmberg m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag om att öka anslagen till ekologisk odling ska avslås och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2957 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att agronomutbildningen ska motsvara 300 hp och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3046 av Carl Schlyter (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska införa en myndighet för djurskydd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3345 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vad en samlad forskningssatsning inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU ska få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SLU i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar, bör göras och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3384 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktat stöd för bevarande av överlopsbyggnader och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3425 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de ekonomiska ersättningarna för rovdjursangrepp på tamdjur och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3426 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en riktad forskningssatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utveckling av hållbara gödningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3475 av Per Åsling (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av ersättning för rivna renar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3530 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på ett övergripande och seriöst plan, via oberoende och statligt finansierade forskare, utreda tillsatsers effekter – i kombination eller enskilt – i livsmedel samt utifrån resultatet skyndsamt föreslå riksdagen lämpliga åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3654 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3707 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3714 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens extrastöd till ekologisk produktion ska trappas ned och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3767 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningarna för viltskador och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska stå för kostnaden för trikintest av vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya jordbruksgrödor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3795 av Lars Tysklind m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3865 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka utbudet av viltkött och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett paket för stärkt livsmedellexport och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillämpad forskning inom livsmedelsområdet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på forskningsrådet Formas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3886 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna ska genomföras för att säkerställa att de lever upp till fastställda regelverk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Anslag för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	L	KD	
1:1	Skogsstyrelsen	472 307	-60 000	-35 000	-62 270	-103 000	-75 000
1:2	Insatser för skogsbruket	580 373	-375 000	-270 000	-220 000	-529 000	-396 000
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	144 379			-570	-22 000	-1 000
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	108 512			-640		-1 000
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933		+5 000			
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349					
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778		+5 000		-15 000	+20 000
1:8	Statens jordbruksverk	621 432	-10 000		-26 010	-126 000	-3 000
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000					
1:10	Gårdsstöd m.m.	6 695 000					
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	138 000					
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250		+25 000			
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	194 000					
1:14	Livsmedelsverket	243 375		+20 000	-1 320	-1 000	-21 000
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	163 160	-60 000	+20 000	-25 000	-115 000	
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913	-10 000				

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	L	KD	
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 357 405	-240 000		+285 000	-95 000	-258 000
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 458 391			+25 000		
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830	-30 000		+20 000		
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116					
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529					
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	113 915			-10 000		-10 000
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 912 254	-25 000		-7 910	-5 000	-52 500
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	598 164	+20 000		-18 000		
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177					
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter Nya anslag	107 237					
99:1	Djurvålfärdsersättning				+320 000		
Summa för utgiftsområdet		19 253 779	-790 000	+90 000	-41 720	-1 011 000	-797 500

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	96 000	2019–2022
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	112 000	2019–2020
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	90 000	2019–2023
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	580 000	2019–2023
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	45 000	2019
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	10 687 457	2019–2026
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	8 046 188	2019–2026
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	120 000	2019–2020
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 700 000	2019–2024
Summa beställningsbemyndiganden	21 476 645	

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Skogsstyrelsen	±0	472 307
1:2 Insatser för skogsbruket	±0	580 373
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	±0	144 379
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	±0	108 512
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	±0	9 933
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	±0	124 349
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	±0	52 778
1:8 Statens jordbruksverk	±0	621 432
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	±0	5 000
1:10 Gärdsstöd m.m.	±0	6 695 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	138 000
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	24 250
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	194 000
1:14 Livsmedelsverket	±0	243 375
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	163 160
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	±0	42 913
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	4 357 405
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	2 458 391
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	79 830
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	±0	4 116
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	±0	1 529
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	±0	113 915
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	±0	1 912 254
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	598 164
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	±0	1 177
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	±0	107 237
Summa för utgiftsområdet	±0	19 253 779

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	±0	96 000	2019–2022
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	112 000	2019–2020
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	90 000	2019–2023
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	580 000	2019–2023
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	45 000	2019
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	10 687 457	2019–2026
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	8 046 188	2019–2026
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	120 000	2019–2020
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	1 700 000	2019–2024
Summa beställningsbemyndiganden	±0	21 476 645	

BILAGA 6

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 27 april 2017 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2018 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Joakim Skotheim vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Helena Rudin vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm den 16 november 2017

Jens Holm (V), ordförande

Sara Karlsson (S)

Runar Filper (SD)

Gunilla Nordgren (M)

Lars-Axel Nordell (KD)

Emma Nohrén (MP)

Kristina Yngwe (C)

Lars Tysklind (L)

Sammanfattning

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2018 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet *En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja* och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och Marknad och Kunskap och innovation. Gruppen anser bl.a. följande:

- Gruppen välkomnar att regeringen i enlighet med riksdagens önskemål i förra årets budgetbetänkande redovisar delmål för resultatområdet *En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja*. Denna förändring innebär en förstärkning av kopplingen mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområde 23. Gruppen noterar att regeringens ambition är att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i takt med genomförandet av politiken för utgiftsområdet. Framtagandet av konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena inom utgiftsområde 23 är enligt gruppen alltför en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen.
- Förra året framförde riksdagen synpunkten att regeringen genomgående i resultatredovisningens analys och slutsatser inte på ett tydligt sätt kommenterar i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Detta problem kvarstår i årets budgetproposition. Gruppen vill betona att det är önskvärt att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och hur den förda politiken har bidragit till att nå målet.
- Gruppen noterar att regeringen avser att regelbundet följa upp livsmedelsstrategin, dels genom en årlig redovisning, dels genom en regelbunden fördjupad utvärdering. Av den anledningen används i årets budgetproposition ett urval av de tidigare använda indikatorerna. Gruppen välkomnar regeringens ambition att genomföra en genomgripande översyn av indikatorer inför nästa års budgetproposition och vill understryka vikten av att de redovisade indikatorerna möjliggör en granskning av måluppfyllelsen för utgiftsområdet.
- Gruppen konstaterar att vissa indikatorer har genomgått stora förändringar. Enstaka indikatorer har tagits bort med motiveringen att redovisade indikatorer i första hand ska vara sådana som regeringen kan påverka genom den förda politiken. Sådana förändringar är enligt gruppens mening befogade. Gruppen delar också regeringens bedömning att det är riktigt att inte längre redovisa indikatorer som uppvisar små, eller i princip inga, förändringar över tid. Denna slutsats gäller givet att indikatorn inte förväntas förändras till följd av t.ex. ändrade anslag. Det är fortfarande ett problem att resultatindikatorerna i några fall snarare beskriver ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gäller exempelvis genomsnittliga

priser på åker och bete samt antalet djurskyddskontroller. Detta gör det svårt att direkt kunna påvisa vilka effekter olika insatser har. Slutligen konstaterar gruppen att det till skillnad från tidigare år saknas indikatorer för vattenbruket. Detta är olyckligt eftersom regeringen inte motiverar förändringen, och dessutom – och kanske främst – innebär det att underrubriken Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket saknar sådana indikatorer. Andra resultatområden där indikatorer saknas gäller t.ex. administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn och hållbar produktion och konsumtion. Det vore enligt gruppens mening önskvärt om regeringen motiverar när indikatorer saknas för olika resultatområden.

- Enligt önskemål från tidigare år redovisade regeringen statistik om småskalig livsmedelsproduktion i förra årets budgetproposition. Gruppen konstaterar att det är olyckligt att denna statistik inte redovisas i årets budgetproposition eftersom utskottet i tidigare uppföljningar har lyft fram förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Regeringen har inte heller hörsammat gruppens önskemål om framtagandet av resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion.
- Gruppen välkomnar regeringens avsikt att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Gruppen noterar att regeringen i skrivelsen om riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2016/17:75) anger att riksdagens tillkännagivande gällande förra årets resultatredovisning² fortfarande bereds.
- Regeringen räknar upp ett antal styrmedel som den anser bidrar till minskade växthusgasutsläpp från jordbruket, t.ex. lagstiftning om lagring och spridning av gödsel. Gruppen menar att betydelsen av ekonomiska styrmedel, t.ex. skatter och avgifter, som används inom de areella näringarna, också bör uppmärksammas.
- Gruppen noterar att höjningen av metanreduceringsersättningen med 30 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 samt den höjda ersättningen per kWh producerad biogas inte i vart fall i dagsläget förefaller ha haft någon omedelbar påverkan på biogasproducenterna. Lika många anläggningar tog del av ersättningen under 2015 och 2016. Det vore enligt gruppens mening intressant om regeringen följer utvecklingen noggrant och återkommer i nästa års budgetproposition med en redovisning av resultatet av denna ersättning.
- Regeringen har avsatt drygt 1 miljard kronor inom anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet t.o.m. 2019 för att genomföra livsmedelsstrategin. Hittills har fyra åtgärdspaket beslutats med olika åtgärder för ca 290 miljoner kronor. Åtgärderna rör olika områden, t.ex. livsmedelssektorn, djurskydd, fiskodling och växtförfädlning och växtskydd. Enligt gruppens mening vore

² Bet. 2016/17: MJU2, rskr. 2016/17:94.

det önskvärt med en samlad redovisning av de olika åtgärderna och de hittills uppnådda resultaten. Regeringen kan överväga att göra en sådan redovisning i en separat resultatskrivelse.

- Gruppen ser positivt på att antalet fiskbestånd inom EU som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning ökar. Regeringen menar att förändringen av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt är positivt och bör utvecklas. Gruppen delar denna uppfattning. Regeringen bör återkomma i nästa års budgetproposition med en redovisning av vilka effekter en sådan förändrad riskkontroll förväntas leda till.
- Gruppen efterlyser liksom förra året att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i nästa års budgetproposition. Av indikatorn framgår det att antalet land- och anläggningsgodkännanden har minskat från 26 år 2015 till 21 år 2016.
- Enligt regeringen är det minskande antalet studenter vid SLU oroande på sikt. Några utbildningar som enligt regeringen är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen har för få sökande. Regeringen konstaterar också att antalet forskarstuderande minskar. Gruppen delar regeringens oro och menar att det är önskvärt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition med en utvecklad redovisning av detta problem. Mer specifikt anser gruppen att en sådan redovisning bör innehålla ett utvecklat resonemang kring vilka utbildningar som har för få sökande och vilka problem som det kan medföra samt vilka åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med problemet.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut.³ Som en del i utskottens löpande uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar.

Riksdagen har vid två tillfällen under senare år, 2001 och 2006, fastställt riktlinjer för riksdagens arbete med bl.a. regeringens resultatredovisning.⁴ Av riktlinjerna framgår det att riksdagen är en central länk i styrkedjan, när det gäller både ekonomisk styrning och regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om resurserna har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har antagit har fått avsedda effekter. Utskottens arbete med uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Av riktlinjerna framgår vidare att uppföljningar och utvärderingar inom riksdagen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete. Utskottens uppföljning och utvärdering bör enligt riktlinjerna användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Utskottens budgetbetänkanden är centrala dokument i mål- och resultatdialogen mellan riksdagen och regeringen. I dessa har utskotten möjlighet att ta ställning till de resultat som regeringen redovisar i förhållande till de mål som riksdagen har antagit och de medel som riksdagen har anslagit. Regeringen måste enligt riktlinjerna på ett bättre sätt leva upp till riksdagens önskemål om fördjupad resultatredovisning. Detta är enligt riksdagens riktlinjer nödvändigt för att dialogen mellan riksdagen och regeringen ska kunna utvecklas.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har under de senaste åren följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka utskottet har behandlat i budgetbetänkandena. Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 23 inleddes 2005 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av livsmedelspolitikens resultat i budgetpropositionen. Utskottet

³ 4 kap. 8 § regeringsformen.

⁴ Förs. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

har därefter årligen gjort uppföljningar som har omfattat både resultatredovisningarnas innehåll och struktur och utformning. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. om behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets ställningstaganden vad gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har godkänt det som utskottet har anfört i dessa frågor.

Under senare år har utskottet behandlat följande frågor i särskilda uppföljningar med koppling till utgiftsområde 23:

- Förutsättningar för småskalig livsmedelsproduktion (2005/06:RFR3, bet. 2005/06:MJU8, 2009/10:RFR1, bet. 2009/10:MJU2)
- Fiskepolitiska insatsers resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet (2007/08:RFR3, bet. 2007/08:MJU2)
- Ekologisk produktion och offentlig konsumtion (2010/11:RFR1, bet. 2010/11:MJU2)
- Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4, bet. 2012/13:MJU2)
- Stöd till lokala åtgärder mot övergödning – En uppföljning (2014/15:RFR1, bet. 2014/15:MJU1)
- Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket (2015/16:RFR7, bet. 2016/17:MJU14).

1.3 Syfte och frågeställningar

I april 2017 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2018 för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.⁵ Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas. Uppföljningen har vidare syftat till att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Årets analys omfattar området En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Den nya resultatstrukturen innebär att analysen liksom tidigare år förutom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena också omfattar djurhälsa och utbildning och forskning. Detta innebär att de insatser som görs för skogen, landsbygdsprogrammet och samepolitik inte ingår i denna analys. Uppföljningen har inriktats på att analysera resultatredovisningens struktur, identifiera nya synpunkter där oklarheter föreligger och följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år.

En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och

⁵ Se prot. 2016/17:33 från den 27 april 2017.

regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar när regeringens budgetförslag bereds och för att kunna genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. En annan utgångspunkt för årets uppföljning av regeringens resultatredovisning är utskottets förslag till tillkännagivande i förra årets budgetbetänkande för utgiftsområde 23. Riksdagen följde utskottets förslag.⁶

2 Utvecklingsarbetet med mål och resultatstyrning

2.1 Budgetlagens krav på resultatredovisning m.m.

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Redan i 2 § dåvarande lagen (1996:1959) om statsbudgeten fanns krav på regeringen att till riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden. Formerna för resultatredovisningen har varit och är föremål för utvecklingsarbete (se nedan), inom både riksdagen och regeringen. Arbetets syfte var tidigare och är alltså att ge riksdagen och regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

2.2 Skälen bakom mål- och resultatstyrning samt budgetlagens krav

Att i budgetlagen särskilt beröra frågor om resultatstyrning var enligt förarbetena⁷ till 1996 års budgetlag lämpligt då styrningen av den statliga verksamheten hade fått en så stark anknytning till budgetprocessen. Att ange ett mål (eller ett förväntat resultat) och jämföra detta med det resultat som faktiskt uppnåtts var alltså helt grundläggande i en styrprocess som syftar till en allt effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. Flera skäl angavs för en reglering av resultatstyrningen i budgetlagen. Ett var att klargöra att om regeringen begär statliga medel för ett ändamål måste regeringen också kunna ange vad den vill uppnå samt vidta åtgärder så att resultatet av verksamheten kan följas upp och jämföras med vad som var avsett. Ett annat skäl var att underlätta för riksdagen att i ökad utsträckning ägna sig åt uppföljning och utvärdering av resultat. Av nämnda förarbeten framgår att

⁶ Bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94.

⁷ Prop. 1995/96:220, s. 21 f.

budgetpropositionen var det naturliga dokumentet för den löpande mål- och resultatredovisningen på områden där ekonomiska styrmedel, särskilt anslag, används i stor utsträckning.

Även innan 1990-talets mitt innebar mål- och resultatstyrningen⁸ att riksdagen och regeringen skulle bestämma mål och inriktning för den statliga verksamheten och ställa bestämda resultatkrav och likaledes krav på förbättrad uppföljning.

2.3 Det senaste utvecklingsarbetet kring resultatredovisning och resultatanalys

I budgetpropositionen för 2018 redovisas regeringens arbete med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten. Arbetet bedrivs med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra sin politik och nå beslutade mål för olika områden samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet av och måluppfyllelsen i verksamheten. Vidare anges i propositionen⁹ att regeringen har vidtagit flera åtgärder för att utveckla resultatredovisningen av statens insatser, bl.a. vad avser regeringens redovisning till riksdagen. Regeringen bedömer att underlaget för resultatanalyser av statens verksamhet har förbättras som en följd av dessa åtgärder. Inom Regeringskansliet (RK) pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra regeringens resultatredovisning till riksdagen i budgetpropositionen. De senaste årens utvecklingsarbete har tagit fasta på att synliggöra resultat och att arbeta med rätt information på rätt plats. I budgetpropositionen hänvisas även till finansutskottets uttalanden¹⁰ om att det är rimligt att utvecklingsarbetet inriktas mot att koncentrera resultatredovisningen till att beskriva och bedöma resultat av statliga insatser i förhållande till riksdagens mål. Utskottet har också betonat vikten av att skapa en tydlig uppföljning och analys av måluppfyllelse som grund för prioriteringar och budgetförslag.

Inför budgetproposition 2018 har ett fördjupat utvecklingsarbete bedrivits inom RK under Finansdepartementets ledning där dialog även förts mellan berörda fackdepartement och utskottskanslier. De områden som ingått i arbetet är internationell samverkan (utg.omr. 5), funktionshinderspolitik (del av utg.omr. 9), migration (utg.omr. 8) och allmän miljö- och naturvård (utg.omr. 20). Arbetet har enligt regeringen, med anpassning till respektive avsnitt, resulterat i utvecklad resultatinformation.

⁸ Jfr bl.a. prop. 1987/88:150, bil. 1, s. 68–74 och prop. 1990/91:100, bil. 1, s. 53 f.

⁹ Prop. 2017/18:1, förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor, s. 772 f.

¹⁰ Se bet. 2015/16:FiU1, s. 165.

2.4 Regeringsuppdrag till ESV om resultatuppföljningen

I syfte att utveckla resultatuppföljningen gav regeringen ESV i uppdrag att presentera en översiktlig bild per utgiftsområde av dels utvecklingen i förhållande till målen, dels utgiftsutvecklingen för berörda anslag. Uppdraget redovisades i en rapport (ESV 2017:46) som visar att kopplingen mellan mål, indikatorer och anslag varierar. I en del fall har indikatorerna en tydlig koppling till såväl mål som anslag. I andra fall är sådana kopplingar mer komplexa eller svåra att göra. Rapporten kommer enligt regeringen att användas i RK:s fortsatta arbete med att utveckla resultatanalyserna, resultatstyrningen och resultatredovisningen.

3 Resultatredovisningens utformning

Hösten 2015 beslutade riksdagen om ett nytt mål för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Vid föregående års kommentarer till resultatredovisningen noterade utskottet i budgetbetänkandet att det nya målet och resultatstrukturen innebar att inga delmål finns på resultatområdesnivå. I årets budgetproposition formuleras ett övergripande mål, samt delmål för tre strategiska områden, som omfattar stora delar av utgiftsområde 23.

3.1 Mål och anslag

Målet för utgiftsområde 23 är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

Vidare har riksdagen beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030. Det övergripande målet för livsmedelskedjan ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökning, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

De tre strategiska områdena är följande:

- Regler och villkor.
- Konsument och marknad.
- Kunskap och innovation.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande:

- Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande:

- Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation har regeringen identifierat följande frågor som särskilt viktiga: förbättrad beställarroll och behov av samordning i livsmedelskedjan, behovsmotiverad forskning, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat, rådgivning och kompetensutveckling samt utbildning för livsmedelskedjan. Åtgärder inom landsbygdsprogrammet har enligt regeringen också betydelse för måluppfyllelsen inom detta strategiska område.

Inom utgiftsområde 23 finns 26 anslag. I tabellen nedan redovisas utgiftsutvecklingen för de anslag som har ingått i denna uppföljning, dvs. anslagen inom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Regeringen kommenterar att utgifterna för anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m. är 1,2 miljarder kronor lägre än anvisade medel, vilket beror på att det inte har gjorts någon slututbetalning av gårdsstödet under 2016.

Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)

Anslag	Utfall 2016	Budget 2017	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Jordbruk						
1:8 Statens jordbruksverk	538	604	599	621	634	617
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5	5	5	5	5	5
1:10 Gårdsstöd m.m.	6 449	7 504	7 504	6 695	6 462	6 434
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	141	161	161	138	138	138
Fiske						
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	3	24	15	24	24	24

1:13 Från EU- budgeten finansierade stödtåtgärder för fiske och vattenbruk	2	179	106	194	156	140
Livsmedel						
1:14 Livs- medelsverket	317	320	322	243	247	246
1:15 Konkurrens- kraftig livsmedels- sektor	100	140	113	163	163	85
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	45	43	46	43	43	43
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter				107	107	107

Källa: Prop. 2017/18:1 utg.omr. 23.

3.2 Indikatorer – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

För att mäta resultaten i förhållande till målet använder regeringen de resultatindikatorer som anges nedan. I sammanställningen anges endast de indikatorer som har använts för de delar av resultatredovisningen som har ingått i denna uppföljning. Regeringen redovisar återkommande annan statistik och information i anslutning till de olika områdena för att beskriva utvecklingen i sektorn. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas i anslutning till respektive område.

3.2.1 Regler och villkor

Indikatorerna redovisas under olika underrubriker enligt nedan.

Utvecklingen av jordbruket

- Sysselsättning i jordbruket
- Antal jordbruksföretag
- Strukturutveckling
- Produktionsutveckling

Avräknings- och produktionsmedelsindex har utgått i årets budgetproposition. Vidare har statistik om det genomsnittliga driftsresultatet för jordbruket och antal husdjur tagits bort i årets budgetproposition. Ny statistik redovisas i stället som gäller producerad kvantitet animalieprodukter.

Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn

Inga indikatorer redovisas.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige uppdelat på olika storleksklasser

Därutöver används utvärderingen av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige som en bedömningsgrund.

Miljö och klimat

- Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn
- Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering
- Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar

Hållbar produktion och konsumtion

Inga indikatorer redovisas.

Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållningen
- Antal utbrott av salmonella
- Försäljning av antibiotika till djur

Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

- Biologisk status för fiskbestånd
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde

De tidigare använda redovisade indikatorerna om antal bestånd under förvaltningsplaner och överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande redovisas inte längre, eftersom de är relativt konstanta över tid.

I förra årets budgetproposition specificerades fyra indikationer för vattenbruk, produktion i vattenbruk, försäljningsvärde för vattenbruksprodukter, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk. Dessa

resultatmått är inte längre utpekade indikatorer som används för att bedöma hur vattenbruket utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet, dock redovisas statistiken under underrubriken.

Havs- och fiskeriprogrammet

- Förändring av oönskade fångster
- Förändrad vattenbruksproduktion
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling
- Antal projekt inom saluföring och beredning
- Förändrad täckning av skyddade områden
- Utvärdering i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Därutöver genomför Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Jakt- och viltförvaltning

Regeringen avser att återkomma med indikatorer för denna underrubrik. Tidigare användes indikatorer för viltstammens utveckling (exklusive rovdjur), omfattning av viltskador samt antal viltolyckor i trafiken.

3.2.2 Konsument och marknad

Konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och export

- Antal livsmedelsföretag
- Värdet av svensk livsmedelsexport
- Antal land- och anläggningsgodkännanden

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

- Antal utbrott av zoonoser
- Andelen kycklingar med campylobacter

Ekologisk produktion och konsumtion

- Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel
- Jordbruksverkets statistik för ekologisk odling
- Ekowebs försäljningsstatistik för ekologiska produkter (i samarbete med Statistiska centralbyrån)

Besöksnäring och restaurang

- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel)

Internationellt arbete

Inga indikatorer redovisas.

3.2.3 Kunskap och innovation

Regeringen avser att utveckla indikatorer för att mäta utvecklingen inom det strategiska området under 2017. Indikatorer redovisas för hur satsningar på utbildning och forskning bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet.

Sveriges lantbruksuniversitet

- Antal helårsstudenter
- Antal sökande och antagna
- Examinationsfrekvens
- Andel disputerade lärare
- Vetenskaplig publicering
- Externa medel
- Genomströmning
- Utvärderingar från Universitetskanslersämbetet

Artdatabanken

Inga indikatorer redovisas.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Inga indikatorer redovisas.

3.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet att kopplingen var svag mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområdet. Det var därmed svårt att utläsa i vilken grad som genomförda insatser hade bidragit till att nå det fastställda målet för utgiftsområdet. Utskottet efterlyste vidare att det vore önskvärt om det också fanns konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena. Det faktum att regeringen inte kommenterar i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet i resultatredovisningens analys och slutsatser innebär att det inte går att utläsa om regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet.

Utskottet konstaterade att vissa förändringar hade gjorts när det gäller strukturen och under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Ändringarna var enligt utskottet i stort sett logiska och förtydligade resultatredovisningens struktur. Ett problem som inte hade åtgärdats var att vissa resultatindikatorer snarare beskrev ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat.

Utskottet kommenterade att vissa förbättringar kunde observeras när det gällde den redovisade statistiken, t.ex. redovisas statistik för en längre tidsperiod för flera resultatområden. Utskottet vidhöll dock uppfattningen att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion. Slutligen menade utskottet att regeringen bör analysera hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad.

3.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Regeringen ska enligt budgetlagen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen antagit. Gruppen välkomnar att regeringen i enlighet med riksdagens önskemål i förra årets budgetbetänkande redovisar delmål för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Denna förändring innebär en förstärkning av kopplingen mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområde 23. Det är angeläget att arbetet med att utveckla resultatredovisningen fortsätter. Gruppen noterar att regeringens ambition är att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i takt med genomförandet av politiken för utgiftsområdet. Framtagandet av konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena inom utgiftsområde 23 är enligt gruppen alltså en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen. Gruppen välkomnar att regeringens aviserade proposition om en sammanhängande landsbygdpolitik kommer att inkludera en tillhörande ny målstruktur för detta område.

Gruppen noterar att regeringen avser att regelbundet följa upp livsmedelsstrategin, dels genom en årlig redovisning, dels genom en regelbunden fördjupad utvärdering. Av den anledningen används i årets budgetproposition ett urval av de tidigare använda indikatorerna. Gruppen välkomnar regeringens ambition att genomföra en genomgripande översyn av indikatorer inför nästa års budgetproposition och vill understryka vikten av att de redovisade indikatorerna möjliggör en granskning av måluppfyllelsen för utgiftsområdet.

Indikatorer saknas för vissa underrubriker, t.ex. jakt- och viltförvaltning. För andra underrubriker saknas indikatorer som omfattar hela området. Gruppen konstaterar att indikatorer för underrubriken Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa endast omfattar delar av det aktuella området.

Förra året framförde riksdagen synpunkten att regeringen genomgående i resultatredovisningens analys och slutsatser inte på ett tydligt sätt kommenterar i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Detta problem kvarstår i årets budgetproposition och det går alltså inte att utläsa huruvida regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet. Gruppen vill betona att det är önskvärt att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och hur den förda politiken har bidragit till att nå målet.

I politikens inriktning skriver regeringen att för att nå framgång i genomförandet behöver livsmedelsstrategin även genomsyra den regionala och lokala nivån. Av den anledningen avser regeringen att stärka det regionala engagemanget. Regeringen avser även att stärka den branschöverskridande dialogen samt understödja sektorns egna ansträngningar i syfte att nå framgång med genomförandet av strategin. Gruppen delar regeringens bedömning. I nästa års budgetproposition emotser gruppen en redogörelse för hur och inom vilka områden regeringen avser att arbeta för att dels stärka det regionala engagemanget, dels stärka den branschöverskridande dialogen.

Regeringen skriver i samband med analys och slutsatser att Livsmedelsverket har utvecklat en rad nya indikatorer, dels för att på ett bättre sätt kunna följa effekterna av utvecklingsarbetet för en likvärdig livsmedelskontroll, dels för att kunna upptäcka och stävja livsmedelsfusk. Det framgår inte av budgetpropositionen om regeringen överväger att använda dessa indikatorer i kommande budgetpropositioner för att på ett bättre sätt kunna följa underområdet Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel. Det vore enligt gruppens mening önskvärt om regeringen förtydligar sig i denna fråga.

Gruppen noterar att det inte längre är möjligt att göra samma longitudinella jämförelser över en längre tidsperiod för vissa indikatorer, t.ex. antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket och utvecklingen för livsmedelsproduktionen eftersom statistiken har komprimerats tidsmässigt. Det är enligt gruppen olyckligt då det försvårar att följa ett resultatområde över tid.

Gruppen konstaterar att vissa indikatorer har genomgått stora förändringar. Redovisningen av avräknings- och produktionsmedelsindex har t.ex. utgått med motiveringen att den förda politiken har liten påverkan på priserna. Sådana förändringar är enligt gruppens mening befogade då redovisade indikatorer i första hand ska vara sådana som regeringen kan påverka genom den förda politiken. Gruppen delar också regeringens bedömning att det är riktigt att inte längre redovisa indikatorer som uppvisar små, eller i princip inga, förändringar över tid. Denna slutsats gäller givet att indikatorn inte förväntas förändras till följd av t.ex. ändrade anslag. Av den anledningen redovisas t.ex. inte längre flera indikatorer som rör fiskeripolitiken.

Det är fortfarande ett problem att resultatindikatorerna, t.ex. indikatorer för strukturutvecklingen inom jordbruksområdet, i några fall snarare beskriver ett

tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gäller exempelvis genomsnittliga priser på åker och bete samt antalet djurskyddskontroller. Detta gör det svårt att direkt kunna påvisa vilka effekter olika insatser har. Slutligen konstaterar gruppen att det till skillnad från tidigare år saknas indikatorer för vattenbruket. Detta är olyckligt eftersom regeringen inte motiverar förändringen, och dessutom – och kanske främst – innebär det att underrubriken Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket saknar sådana indikatorer. Andra resultatområden där indikatorer saknas gäller t.ex. administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn och hållbar produktion och konsumtion. Det vore enligt gruppens mening önskvärt om regeringen motiverar när indikatorer saknas för olika resultatområden.

Gruppen noterar att enstaka indikatorer inte används i resultatredovisningen. Ett exempel är under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet där regeringen inte använder sig av indikatorerna antal sökande och antagna respektive examinationsfrekvens i resultatbeskrivningen. Även användningen av andra indikatorer när det gäller Sveriges Lantbruksuniversitet är knapphändig. Ett annat exempel är indikatorn antalet utbrott av zoonoser som inte tydligt kommenteras i samband med underrubriken Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa. Det är enligt gruppens mening önskvärt att utpekade indikatorer refereras till i resultatredovisningen.

Enligt önskemål från tidigare år redovisade regeringen statistik om småskalig livsmedelsproduktion i förra årets budgetproposition. Gruppen konstaterar att det är olyckligt att denna statistik inte redovisas i årets budgetproposition eftersom utskottet i tidigare uppföljningar har lyft fram förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Regeringen har inte heller hörsammat gruppens önskemål om framtagandet av resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion.

Liksom tidigare år redovisas inga indikatorer för resultatområdet internationellt arbete. Förra året kommenterade regeringen att det är svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och svenska insatser när det gäller de globala målsättningarna med internationellt arbete. Av den anledningen redovisades inte några indikatorer för avsnittet. I årets resultatredovisning saknas emellertid denna förtydligande förklaring. Det vore enligt gruppen önskvärt om ett medvetet val att inte redovisa indikatorer för ett resultatområde redovisas, eftersom det ökar redovisningens läsbarhet.

Det är önskvärt om tillgänglig statistik i form av indikatorer tydligt redovisas. Regeringen refererar t.ex. till riskindex avseende hälsorisker och miljörisker som finns tillgängligt för växtskyddsmedel. I redovisningen refereras till dessa index och att de har förändrats. Det vore enligt gruppen önskvärt att det tydligt gick att utläsa hur mycket förändringen har varit för respektive index över tid.

Föregående år framfördes synpunkten att regeringen bör analysera frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor

andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Gruppen vill återigen betona att den ser fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Gruppen välkomnar regeringens avsikt att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Gruppen noterar att regeringen i skrivelsen om riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2016/17:75) anger att riksdagens tillkännagivande gällande förra årets resultatredovisning¹¹ fortfarande bereds.

4 Redovisade resultat – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Nedan görs en sammanfattning av regeringens resultatredovisning och resultaten för En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena.

4.1.1 Regler och villkor

Utvecklingen av jordbruket

Tabell 2 Resultatindikatorer för Regler och villkor – utvecklingen av jordbruket

<i>Redovisat resultat</i>	
Genomsnittliga priser på åkermark och bete	Statistik redovisas för 1995, 2011 och 2013–2015. Det genomsnittliga priset för både åker- och betesmark har stigit mycket kraftigt under perioden 1995–2015. Priserna har nästan femdubblats sedan 1995. Det genomsnittliga priset på åkermark ökade med 8 procent mellan 2014 och 2015. Genomsnittspriset på åkermark ökade med 14,6 procent mellan 2014 och 2015. Motsvarande siffra för betesmark var 5,9 procent
Index för genomsnittliga arrendepriiser på jordbruksmark	Statistik redovisas för 1995, 2011 och 2013–2015. Arrendepriiserna ökade med 2,4 procent mellan 2014 och 2015, vilket innebär att priserna har mer än fördubblats sedan 1995.
Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	Statistik redovisas för, 2012–2015. Statistiken redovisas totalt respektive uppdelat på kvinnor och män. Antalet sysselsatta inom jordbruket ökade med ca 2 procent mellan 2014 och 2015. År 2015 var 25 procent kvinnor och 75 procent män sysselsatta inom jordbruket.

¹¹ Bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94.

Antalet jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2007, 2010, 2013 och 2016 uppdelat på antal jordbruksföretag, varav heltidsföretag och företag med husdjur. Antalet jordbruksföretag har minskat med 6 procent under perioden 2013–2016. Den största minskningen var i gruppen företag med husdjur, nästan 10 procent. Antalet jordbruksföretag minskade med ca 13 procent under perioden 2007–2016.
Antalet nya jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2007, 2010 och 2013–2015. Antalet nya företag var knappt 1 400 år 2007. Motsvarande siffra var drygt 1 200 år 2015, vilket var i princip samma siffra som året innan.
Genomsnittlig besättningsstorlek	Statistik redovisas för åren 1995, 2000, 2005, 2010, 2015 och 2016 uppdelat på mjölkkor, kor för uppfödning av kalvar, nötkreatur totalt, tackor och baggar, suggor och galtar och slaktsvin. Av statistiken framgår den strukturomvandling som svenskt jordbruk har genomgått under perioden. Den genomsnittliga besättningsstorleken har ökat relativt kraftigt under perioden 1995–2016 även om det skedde en liten minskning för suggor och galtar respektive slaktsvin mellan 2015 och 2016. Den genomsnittliga besättningsstorleken för mjölkkor har ökat från 27 till 85 under den senaste tioårsperioden.
Kvantitet animalieprodukter	Statistik redovisas för 1995, 2005, 2010, 2015 och 2016 uppdelat på invägd mjölk, svin, slaktkyckling exklusive kasserade, nötkreatur och får/inklusive lamm. Under hela perioden har kvantiteten minskat för invägd mjölk, svin och nötkreatur, medan det har skett en ökning av slaktkyckling och en svag ökning av får/inklusive lamm.
Åkerarealen i Sverige	Statistik redovisas för 1995, 2007, 2013, 2015 och 2016 uppdelat på åkerareal totalt, spannmålsareal, raps och rybs, vallareal och träda. Åkerarealen minskade under perioden 1995–2016 med 89 000 ha (–3,3 procent). Arealen spannmålsareal minskade med 134 000 ha (–11,6 procent), arealen vallareal ökade med 142 000 ha (+14,7 procent), arealen raps och rybs ökade med 34 000 ha (+57,6 procent) och arealen i träda minskade 106 000 ha (–38,5 procent). Spannmålsarealen var i princip oförändrad mellan 2015 och 2016.

I budgetpropositionen redovisas information om andelen gårdsstöd som utbetalas till lantbrukarna före årsskiftet. För 2016 var andelen 96 procent jämfört med året innan. Annan information rörande utvecklingen av jordbruket som redovisas gäller krispaketet riktat till EU:s mjölkbönder och hur regeringen valde att använda de medel som Sverige fick. Vidare redogörs för beslutet att höja dieselskattenedsättningen för dieselbränsle inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet mellan 2016 och 2018.

Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn

Arbetet med att förenkla gällande regelverk fortsätter. Den s.k. förenklingsresan resulterade i en handlingsplan med 212 prioriterade punkter. Jordbruksverket har genomfört 108 av de 148 förslag som verket ansvarar för. Vidare har en gemensam kundsupport för länsstyrelsen införts och Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att införa elektroniska lösningar där så är möjligt.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

Av redovisningen framgår att det totala antalet företag som får ta del av stödet till jordbruket i norra Sverige minskar kontinuerligt. Strukturrationaliseringen pågår i norra Sverige också, vilket har inneburit färre mjölkföretag med ett ökat antal mjölkkor per besättning. Mjolkproduktionen har varit relativt konstant under 2011–2016, även om den minskade mellan 2015 och 2016. Antalet stödområden är sedan den 1 januari 2016 fem i stället för de tidigare fyra. Stödet ökar med 14 miljoner kronor per år för perioden 2016–2019.

Miljö och klimat

Tabell 3 Resultatindikatorer för Regler och villkor – Miljö och klimat

<i>Redovisat resultat</i>	
Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn	Jordbrukets utsläpp av fosfor och kväve uppgick till 34 procent respektive 30 procent av de totala utsläppen 2014. Det är inte möjligt att jämföra siffrorna med tidigare beräkningar beroende på skillnader i beräkningsmetodik. Beräkningar indikerar att belastningen av fosfor och kväve från jordbruket minskade med 9 procent (90 ton) respektive 7 procent (2 600 ton) från 1995 till 2011.
Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn	Utsläppen av ammoniak uppgick till ca 52 000 ton 2015, vilket innebar en marginell ökning jämfört med året innan. Under perioden 1995 till 2015 minskade ammoniakavgången från jordbruket med ca 7 procent.
Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel	Hälsoriskindex när det gäller användningen av växtskyddsmedel fortsätter att öka, medan miljöriskindex minskade mellan 2014 och 2015 efter att ha ökat under de fyra föregående åren. Vidare redovisas den försälda kvantiteten av olika slags växtskyddsmedel till jordbruket.
Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	Statistik redovisas för perioden 1990–2015. Utsläppen av metan och lustgas uppgick till 6,90 miljoner koldioxidekvivalenter 2015, vilket motsvarade 12,5 procent av Sveriges totala växthusgasutsläpp. Det innebär en minskning med 10 procent jämfört med 1990 beroende på främst minskad djurhållning och minskad användning av mineralgödsel. Klimatpåverkan per producerad enhet var

lägre än 1990 beroende på ökad produktivitet och resurseffektivitet.

Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

Tabell 4 Resultatindikatorer för Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

<i>Redovisat resultat</i>	
Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering	Statistik redovisas för 2013–2016, uppdelat på genomförda kontroller, varav riskbaserade, beslut om förlägganden, beslut om omhändertaganden och beslut om djurförbud. Antalet genomförda kontroller var knappt 11 000 år 2016, vilket innebar en minskning med 14 procent sedan 2013. Antalet beslut om föreläggande, omhändertagande och djurförbud uppgick till ca 2 200 under 2016. Andelen riskbaserade kontroller låg på princip samma nivå under hela perioden.
Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar	Statistik redovisas för 2014 och 2015 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. När det gäller livsmedelsanläggningar ökade andelen kontrollerade anläggningar i högsta riskklass (91–100 procent) från 74 procent till 77 procent. Motsvarande siffra för dricksvattenanläggningar var en minskning från 82 procent till 74 procent.

Regeringen redovisar information om användningen av de särskilda anslagsmedel för att sätta ned kontrollavgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Antalet aktiva små slakterier och vilthanteringsanläggningar fortsätter att öka. Slutligen redogörs för Livsmedelsverkets arbete med att motverka livsmedelsfusk.

Hållbar produktion och konsumtion

En handlingsplan för hur Sverige ska arbeta långsiktigt med svinnreducerande åtgärder ska tas fram under 2018 av ansvariga myndigheter.

Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

Tabell 5 Resultatindikatorer för Hållbar animalieproduktion

<i>Redovisat resultat</i>	
Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållningen	Det skedde tre större allvarliga utbrott av smittsamma sjukdomar 2016. Det görs en beskrivning av framför allt det internationella arbetet för att minska behovet av antibiotika till djur.

Antal utbrott av salmonella	Statistik redovisas för 2012–2016 uppdelat för olika djurslag. Antalet fall med påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar minskade till 16, vilket var den näst lägsta siffran under perioden.
Försäljning av antibiotika till djur	Statistik redovisas för 2005, 2010 och 2015. Försäljningen av antibiotika ökade marginellt mellan 2014 till 2015 med 0,2 ton. Det har skett en minskning av antibiotikaanvändningen med 36 procent under perioden 2005–2015.

Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

Tabell 6 Resultatindikatorer för Utvecklingen av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

<i>Redovisat resultat</i>	
Biologisk status för fiskbestånd	Data från 2015 visar att 59 procent av de undersökta bestånden i Nordostatlanten fiskas i enlighet med maximalt hållbar avkastning (MSY), jämfört med 52 procent året innan. Kvoterna fiskeåret 2017 minskade för torsk i västra Östersjön med 56 procent och för torsk i östra Östersjön med 25 procent. För 2017 fastställdes 44 kvoter i enlighet med MSY för Västerhavet. Motsvarande siffra för 2016 var 36 kvoter. Under 2016 stoppade Havs- och vattenmyndigheten fisket på tre kvoter och inga kvoter överskreds.
Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde	Det totala förädlingsvärdet har fortsatt att öka och uppgick 2016 till 635 miljoner kronor. Värdet av den totala fångsten från det marina fisket ökade under 2016 med drygt 9 procent jämfört med föregående år. Den totala fångstvolymen minskade samtidigt med 3 procent.

Regeringen redovisar statistik om antalet aktiva och inaktiva fiskefartyg samt antalet anställda. Både antalet fiskefartyg och antalet anställda har minskat under perioden 2008 till 2016, med 17 procent respektive ca 30 procent. Vidare redovisas statistik för fiskberedningsindustrin i form av antal företag som hade fiskberedning som antingen primär eller sekundär verksamhet samt omsättningen hos dessa företag. Omsättningen i företagen ökade med 18 procent mellan 2008 och 2014. Slutligen redovisas statistik om produktion, försäljningsvärde, antalet odlingar och antalet sysselsatta i vattenbruk. Statistiken visar en nedgång i produktion och försäljningsvärde som framför allt beror på en pågående omstrukturering av företagen. Matfiskodlingen har successivt flyttat från södra ostkusten och på syd- och västkusten till norra ostkusten.

Havs- och fiskeriprogrammet

Havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2014–2020 startades i november 2015. Hittills har 237 ansökningar beviljats stöd, vilket motsvarar ca 351 miljoner kronor. Några konkreta resultat kan ännu inte redovisas eftersom dessa åtgärder ännu inte har slutförts av stödmottagarna.

Jakt- och viltförvaltning

I avsnittet redogörs för bl.a. Naturvårdsverkets arbete inom ramen för strategin för svensk viltförvaltning. Vidare kommenteras viltstammens utveckling och antal viltolyckor i trafiken.

Regeringens analys och slutsatser

Jordbruket

Regeringen konstaterar att det svenska jordbruket agerar på en alltmer internationellt konkurrensutsatt marknad. Investeringar i effektivitet, produktivitet och innovation är nödvändigt för att öka tillväxten eftersom Sverige har jämförelsevis höga arbetskraftskostnader. Ytterligare åtgärder liksom ett fortsatt engagemang från livsmedelskedjans aktörer behövs för ett framgångsrikt genomförande av livsmedelsstrategin. Enligt regeringens uppfattning har regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken blivit mer komplicerat i många delar. Av den anledningen är det viktigt att fortsätta arbetet med att förenkla samt att öka fokus på klimat- och miljöåtgärder.

Stöd till jordbruket i norra Sverige

Regeringen menar att ett flertal av mjölkföretagen i norra Sverige skulle riskera att slås ut på grund av dålig lönsamhet utan det nationella stödet. Färre betesdjur och en mer extensiv användning av jordbruksmarken skulle påverka den biologiska mångfalden och det öppna landskapet negativt.

Miljö och klimat

Det finns enligt regeringen en stor potential för jordbruket att bidra till en biobaserad och cirkulär ekonomi. Regeringens arbete med att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket fortsätter. Utsläppen av ammoniak måste minska om Sverige ska klara sina internationella åtaganden inom luftområdet. Användningen av växtskyddsmedel varierar mellan år bl.a. beroende på vilka grödor som odlas, i vilken omfattning de odlas samt vilka väderförhållanden som råder. Beroende på den osäkerhet som ligger i utformningen av riskindikatorerna bör slutsatser inte dras baserat på enbart ett år. Växthusgasutsläppen från det svenska jordbruket har minskat över tid. Klimatpåverkan från flera svenska produkter, t.ex. mjölk- och nötköttsproduktion, är lägre än från många andra länder. En fortsatt ökning av produktiviteten leder till en stärkt konkurrenskraft och minskad klimat-

påverkan per producerad enhet livsmedel. Metanreduceringsersättningen har bidragit till en ökad produktion av biogas från gödsel, men osäkerheter om framtida ersättningar kan påverka produktionen.

Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

Regeringen konstaterar att det är angeläget att myndigheternas målmedvetna arbete fortsätter för en mer likriktad och effektiv djurskyddskontroll i hela landet. När det gäller livsmedelskontrollen, vilken utvecklas i en positiv riktning, pågår insatser för en ökad effektivisering och tydligare styrning i syfte att öka likvärdigheten i kontrollen. Slutligen konstaterar regeringen att kompetenshöjande åtgärder i kontrollverksamheten har lett till att livsmedelskontrollen i Sverige har blivit bättre på att upptäcka och stävja livsmedelsfusk.

Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

Regeringen konstaterar att beredskapsläget i Sverige fungerade mycket bra vid de tre större utbrotten av allvarliga smittsamma sjukdomar. Det förebyggande smittskydds- och djurhälsoarbetet innebär att Sverige har ett bra djurhälsoläge och en låg antibiotikaanvändning. Regeringen pekar på att högt ställda lagkrav i kombination med branschens egna omsorgsprogram leder till att Sverige har ett gott djurskydd.

Fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

Antalet fiskbestånd som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning har ökat inom EU. Utvecklingen för torsken i Östersjön är enligt regeringen fortfarande oroande. Därför måste kvoter anpassas till dessa förhållanden och fortsatta förvaltningsåtgärder vidtas för att förbättra förutsättningarna för torskens beståndsutveckling. Enligt regeringen skapar EU:s gemensamma fiskeripolitik förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Regeringen anser att förändringar av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt är positivt och bör utvecklas. Det ökande antalet ansökningar om utökade och nya odlingstillstånd indikerar att intresset är stort för svenskt vattenbruk. De hittills beviljade ansökningarna innebär en förväntad ökning av den nationella vattenbruksproduktionen med nästan 8 000 ton.

Jakt- och viltförvaltning

Det är viktigt med ett fortsatt högt jakttryck för att stoppa vildsvinsstammens snabba ökning. Regeringen konstaterar att det är allvarligt att antalet trafikolyckor där vilt har varit inblandat har ökat kraftigt senaste året.

4.1.2 Konsument och marknad

Konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och export

Tabell 7 Resultatindikatorer för Konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och export

	<i>Redovisat resultat</i>
Antal livsmedelsföretag	Statistik redovisas för åren 2014, 2014 och 2015. Antalet livsmedelsföretag ökade med drygt 3 procent mellan 2015 och 2016.
Värdet av svensk livsmedellexport	Statistik redovisas för åren 2014, 2015 och 2016. Exporten av livsmedel och jordbruksvaror ökade med ca 10 procent mellan 2015 och 2016.
Antal land- och anläggningsgodkännanden	Statistik redovisas för åren 2014, 2015 och 2016. Under 2016 erhöles 21 stycken nya land- och anläggningsgodkännanden. Detta ska jämföras med 2015 då 26 land- och anläggningsgodkännanden erhöles.

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

Andelen slaktkycklingar med campylobacter har ökat relativt kraftigt under en kort tid i Sverige. Andelen har ökat från 11,5 procent 2014 till 15,2 procent 2016.

För att underlätta för konsumenter att göra medvetna val av livsmedel har regeringen under året fört dialog med berörda företag och branscher i syfte att uppmuntra till frivilligt tillhandahållande av information om livsmedlens ursprung i butik och på restaurang. Regeringen kommer att följa hur konsumenternas behov av information om ursprungsmärkning tillgodoses och avser att fortsätta att driva frågan om ursprungsmärkning inom EU om frågan blir aktuell.

Ekologisk produktion och konsumtion

Regeringen betonar att betydande insatser för ekologisk produktion görs inom ramen för landsbygdsprogrammet för programperioden 2014–2020. Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att bl.a. utarbeta en åtgärdsplan och etappmål för de inriktningsmål som regeringen har satt upp: 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030, och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter. Den ekologiska odlingen har ökat under de senaste åren. Andelen jordbruksmark som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion var 18 procent 2016. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen var 25,4 miljarder kronor år 2015, vilket innebar en ökning med 18 procent jämfört med 2015. Av sålda livsmedel 2016 var 8,7 procent ekologiska livsmedel.

Andelen sålda ekologiska livsmedel inom den offentliga marknaden ökade med 6 procent under 2016.

Besöksnäring och restaurang

Utländska besökarens konsumtion av restaurangtjänster och inköp av livsmedel ökade från 37,8 miljarder kronor 2015 till 43,6 miljarder kronor 2016.

Internationellt arbete

Regeringen betonar betydelsen att fortsätta arbeta för att lyfta fram vikten av tryggad global livsmedelsförsörjning, inklusive tillgången till näringsriktig mat och att satsningar på hållbart jord- och skogsbruk samt fiske är centrala. Olika aktiviteter har genomförts för att genomföra Agenda 2030.

Regeringens analys och slutsatser

I analysen lyfter regeringen fram betydelsen av automatisering och digitalisering för att skapa nya möjligheter för livsmedelsindustrin att öka sin produktivitet. Framväxten av nya, mindre producenter kan delvis förklaras av det ökade intresset för nya smaker, mathantverk och närproducerat. Den svenska exporten av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling. Regeringen menar att det offentliga främjandet kan spela en viktig roll för att öka den svenska livsmedelsindustrins exportdeltagande.

De offentliga måltiderna, inte minst i förskolan och skolan, har enligt regeringen använts för att förbättra matvanor och folkhälsa. Regeringen menar att satsningarna i landsbygdsprogrammet och livsmedelsstrategin visar den betydelse som man lägger vid produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel.

4.1.3 Kunskap och innovation

Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 8 Resultatindikatorer för Sveriges lantbruksuniversitet

<i>Redovisat resultat</i>	
Antal helårsstudenter	Antalet helårsstudenter 2016 uppgick till 3 745, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2012. Den största minskningen har skett på grundnivå där minskningen var 9 procent. Läsåret 2014/15 hade 8 procent av studenterna utländsk bakgrund. Genomsnittet för övriga universitet och högskolor i Sverige var 21 procent.
Antal sökande och antagna	Ingen referens görs till indikatorn.

Examinationsfrekvens	Oklar referens görs till indikatorn. Av de examinerade studenterna på grundnivå 2016 var 70 procent kvinnor och 30 procent män.
Andel disputerade lärare	Oklar referens görs till indikatorn. Antalet forskande och undervisande personal var 1 439 personer 2016 (47 procent kvinnor och 53 procent män), vilket innebar en minskning från 1 503 personer året innan.
Vetenskaplig publicering	Publiceringen av vetenskapliga artiklar ökade med 11 procent från 2015 till 2016. Antalet uppgick till ca 1 600 artiklar. Flest artiklar publiceras inom områdena ekologi och miljövetenskap. Därefter följer skogsvetenskap, växtvetenskap och veterinärmedicin. En stor andel, mer än två tredjedelar, av de vetenskapliga publikationerna hade medförfattare från universitet utanför Sverige.
Externa medel	Den externa forskningsfinansieringen har ökat med 9 procent över den gångna femårsperioden. Externa medel uppgick till drygt hälften av de totala intäkterna till forskning och forskarutbildning under 2016.
Genomströmning	Ingen referens görs till indikatorn.

Regeringen refererar inte till någon utvärdering från Universitetskanslersämbetet.

Artdatabanken

En allmän beskrivning görs av Artdatabanken.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Verksamheten hos forskningsrådet beskrivs, med fokus på hur mycket forskningsstöd som har delats ut.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen anser att de satsningar som görs tas viktiga steg för en förbättrad beställarroll och bättre samordning i livsmedelskedjan för att identifiera forsknings- och innovationsbehoven. Det minskande antalet studenter vid SLU är enligt regeringen oroande på sikt. Mer specifikt har några utbildningar som är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen för få sökande. Artdatabankens arbete har stor betydelse för uppnå berörda miljökvalitetsmål.

4.2 Utskottets tidigare ställningstaganden

Jordbruksområdet

I förra årets budgetproposition konstaterades att Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets anslag för arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden har fördubblats i syfte att förbättra svenska företags förutsättningar att exportera livsmedel och jordbruksvaror till länder utanför EU. Utskottet såg fram emot en redovisning om utfallet av denna satsning i kommande års budgetpropositioner. Regeringen kunde enligt utskottets mening överväga att redovisa denna fråga med en särskild resultatskrivelse.

Utskottet saknade en tydlig redovisning i budgetpropositionen av vidtagna åtgärder, med fokus på statliga insatser, som har bidragit till att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion. Utskottet såg fram emot en fortsatt redovisning av hur situationen utvecklas för svensk mjölkproduktion eftersom situationen alljämt är besvärlig för mjölkbönderna.

Utskottet kommenterade att regeringen avsåg att presentera en nationell livsmedelsstrategi under 2016 i syfte att bidra till ökad produktion, sysselsättning och hållbar tillväxt i berörda näringar samt till ökad andel ekologisk produktion och konsumtion och bättre möjligheter för konsumenter att göra medvetna val samtidigt som relevanta nationella miljö kvalitetsmål nås. Det var enligt utskottet viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp strategin i kommande års budgetpropositioner.

Utskottet kommenterade att det vore värdefullt om regeringen kunde förtydliga i vilken utsträckning den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att leda till en ökning av företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda.

Fiskeområdet

Utskottet såg positivt på att antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser är stabilt. Regeringen ansåg att genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske framöver och menar att det är viktigt att antalet bestånd under förvaltningsplaner ökar. Utskottet delade denna uppfattning.

Regeringen ansåg att stödmöjligheter inom vattenbruket kan bidra till att vattenbruksföretag ökar sin produktion och stärker sin konkurrenskraft. Utskottet såg fram emot att regeringen kommande år fördjupar redovisningen av denna fråga och redovisar de åtgärder som kan finansieras inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller en fördjupande redovisning av vattenbrukets potential att öka sin konkurrenskraft.

Livsmedelsområdet

Utskottet konstaterade att regeringen redogjorde för de insatser som genomfördes under 2015 eller planerade att genomföras under 2016 för att motverka livsmedelsfusk.

Regeringen konstaterade att ytterligare åtgärder krävs för att uppnå en mer likvärdig livsmedelskontroll över hela landet. Utskottet betonade betydelsen av en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet och att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet. Av den anledningen såg utskottet fram emot en redovisning av denna fråga i nästa års budgetproposition.

Regeringen menade att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Utskottet ansåg alltså att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.

4.3 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Regler och villkor

Regeringen räknar upp ett antal styrmedel som den anser bidrar till minskade växthusgasutsläpp från jordbruket, t.ex. lagstiftning om lagring och spridning av gödsel. Gruppen menar att betydelsen av ekonomiska styrmedel, t.ex. skatter och avgifter som används inom de areella näringarna, också bör uppmärksammas.

Gruppen noterar att höjningen av metanreduceringsersättningen med 30 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019, samt den höjda ersättningen per kWh producerad biogas inte i vart fall i dagsläget förefaller ha haft någon omedelbar påverkan på biogasproducenterna. Lika många anläggningar tog del av ersättningen under 2015 och 2016. Det vore enligt gruppens mening intressant om regeringen följer utvecklingen noggrant och återkommer i nästa års budgetproposition med en redovisning av resultatet av denna ersättning.

Av resultatredovisningen framgår att det har skett en utveckling av livsmedelskontrollen och med att uppnå en likvärdig och effektiv livsmedelskontroll i hela landet. Det förekommer alltså stora variationer i den kommunala livsmedelskontrollen i såväl kompetens, planering och genomförande som i uppföljning av kontrollen. Enligt gruppens mening är det arbete som pågår hos de ansvariga myndigheterna för att öka likvärdigheten i de bedömningar som görs vid kontrollens genomförande därför viktigt. Gruppen vill betona betydelsen av att arbetet med att uppnå en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet fortskrider.

Regeringen har avsatt drygt 1 miljard kronor inom anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet till och

med 2019 för att genomföra livsmedelsstrategin. Hittills har fyra åtgärds paket beslutats med olika åtgärder för ca 290 miljoner kronor. Åtgärderna rör olika områden, t.ex. livsmedelssektorn, djurskydd, fiskodling och växtförädling och växtskydd. Enligt gruppens mening vore det önskvärt med en samlad redovisning av de olika åtgärderna och de hittills uppnådda resultaten. Regeringen kan överväga att göra en sådan redovisning i en separat resultatskrivelse.

Gruppen ser positivt på att antalet fiskbestånd inom EU som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning ökar. Regeringen menar att förändringen av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt är positivt och bör utvecklas. Gruppen delar denna uppfattning. Regeringen bör återkomma i nästa års budgetproposition med en redovisning av vilka effekter en sådan förändrad riskkontroll förväntas leda till.

Kunskap och marknad

Gruppen efterlyser liksom förra året att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i nästa års budgetproposition. Av indikatorn framgår det att antalet land- och anläggningsgodkännanden har minskat från 26 år 2015 till 21 år 2016.

Kunskap och innovation

Enligt regeringen är det att det minskande antalet studenter vid SLU oroande på sikt. Några utbildningar som enligt regeringen är angelägna för den nationella kompetensförsörjningen har för få sökande. Regeringen konstaterar också att antalet forskarstuderande minskar. Gruppen delar regeringens oro och menar att det är önskvärt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition med en utvecklad redovisning av detta problem. Mer specifikt anser gruppen att en sådan redovisning bör innehålla ett utvecklat resonemang kring vilka utbildningar som har för få sökande och vilka problem som det kan medföra samt vilka åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med problemet.